

PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOHWISKO
PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
POWIATU
WŁOSZCZOWSKIEGO

na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku
2023

ZAŁĄCZNIK NR ...

do uchwały nr
Rady Powiatu Włoszczowskiego
z dnia.....

Przygotowano na zlecenie
Powiatu Włoszczowskiego przez
BC Consulting Bożena Cebula
ul. Działkowców 29
28-230 Połaniec
pod kierownictwem Rafała
Bodziocha
Włoszczowa, maj 2016 r.

Spis treści

1	Wstęp	2
2	Charakterystyka Programu Ochrony Środowiska powiatu włoszczowskiego	3
2.1	Zawartość	3
2.2	Cele.....	3
2.3	Powiązania Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami.....	4
3	Istniejący stan środowiska powiatu włoszczowskiego; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	6
3.1	Położenie powiatu włoszczowskiego	6
3.2	Klimat	6
3.3	Budowa geologiczna, rzeźba terenu i gleby	7
3.4	Wody	7
3.5	Powietrze.....	7
3.6	Formy ochrony przyrody	8
3.6.1	Rezerваты przyrody	9
3.6.2	Parki krajobrazowe	10
3.6.3	Obszary Chronionego Krajobrazu	10
3.6.4	Pomniki przyrody	11
3.6.5	Obszary Natura 2000.....	17
3.6.6	Stanowiska dokumentacyjne.....	22
3.6.7	Użytki ekologiczne.....	22
3.6.8	Parki Narodowe.....	25
3.6.9	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	25
3.6.10	Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	25
3.7	Gospodarka odpadami.....	25
4	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego	27
5	Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego	28
6	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu	29
7	Oddziaływanie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na środowisko	30
7.1	Różnorodność biologiczna	30
7.2	Mieszkańcy	31
7.3	Zwierzęta	32
7.4	Rośliny.....	32
7.5	Wody	33
7.6	Powietrze.....	33
7.7	Powierzchnia ziemi	34
7.8	Krajobraz	34
7.9	Klimat.....	35
7.10	Zasoby naturalne.....	35
7.11	Zabytki.....	35
7.12	Dobra materialne	35
7.13	Podsumowanie	36
7.14	Oddziaływanie na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony przyrody.....	43

7.15	Oddziaływanie transgraniczne.....	45
8	Rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub kompensujące negatywny wpływ na środowiska, mogący być efektem realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	46
9	Rozwiązania alternatywne	51
10	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy.....	51
11	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	52
12	Spis tabel.....	54
13	Spis rysunków	54

1 Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023, zwana dalej prognozą. Prognoza jest elementem Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko i ma za zadanie scharakteryzować wpływ zarówno pozytywny, jak i negatywny, jaki będzie wywierać na środowisko realizacja Programu Ochrony Środowiska.

Podstawą prawną sporządzenia prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U.2016 poz. 353 z późn. zm.).

Opracowanie powstało w zgodzie z wymogami formalno-prawnymi w tym z uzgodnieniem zakresu i stopnia szczegółowości prognozy z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Świętokrzyskim Powiatowym Inspektorem Sanitarnym.

W dokumencie zawarto informacje na temat: charakterystyki Programu Ochrony Środowiska; stanu środowiska; potencjalnych zmianach stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu; problemach ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia Programu Ochrony środowiska, celach ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu; oddziaływania realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska na elementy środowiska; działań ograniczających, zapobiegawczych i kompensacyjnych oraz rozwiązań alternatywnych, dla zaproponowanych w Programie.

Wszystkie informacje zawarte w prognozie opracowano stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego.

2 Charakterystyka Programu Ochrony Środowiska powiatu włoszczowskiego

2.1 Zawartość

Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023 jest dokumentem, który określa politykę środowiskową przedmiotowego powiatu oraz wyznacza cele i zadania z zakresu ochrony środowiska, opracowane według zasad zgodnych z zapisami Polityki Ekologicznej Państwa.

W opracowaniu zawarto charakterystykę powiatu włoszczowskiego, gdzie opisano położenie administracyjne i geograficzne, sytuację demograficzną, warunki hydrologiczne, geologiczne i hydrogeologiczne, środowisko przyrodnicze, użytkowanie terenu, charakterystykę gleb oraz sytuację gospodarczą. Ponadto w Programie zamieszczono rozpoznanie aktualnego stanu środowiska panującego w powiecie, w którym znalazły się informacje na temat zasobów przyrodniczych, wód, powietrza atmosferycznego, powierzchni ziemi i surowców mineralnych, różnorodności biologicznej, gospodarki leśnej, hałasu, pól elektromagnetycznych, gospodarki odpadami oraz edukacji ekologicznej.

W Programie przedstawiono, priorytety ekologiczne powiatu włoszczowskiego, a także założenia wyjściowe i główne cele w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych oraz w zakresie poprawy jakości środowiska.

Końcowe ustalenia Programu zawierają plan działania na lata 2016-2019 w zakresie racjonalizacji użytkowania wody, zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji, zmniejszenia energochłonności i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochrony gleb, wzbogacenia i racjonalnej eksploatacji zasobów leśnych, ochrony zasobów kopaliny, gospodarowania odpadami, stosunków wodnych i jakości wód, jakości powietrza, hałasu i promieniowania, bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, różnorodności biologicznej oraz edukacji ekologicznej i zarządzania środowiskiem.

Program określa również sposób monitoringu, dzięki któremu będzie możliwe dokonanie oceny efektywności wdrażania założeń programowych.

2.2 Cele

Po analizie aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023, wyznaczono kierunki oraz cele, do jakich władze powiatu będą dążyć w wyznaczonym horyzoncie czasu. Dla wyszczególnionych celów zaproponowano działania, których wykonanie umożliwi wypełnienie zobowiązań unijnych, a tym samym przyczyni się do poprawy jakości środowiska i jakości życia społeczności lokalnej.

Głównymi celami Programu Ochrony Środowiska w sferze racjonalnego użytkowania zasobów

naturalnych będą:

- Racjonalizacja użytkowania wody,
- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji,
- Zmniejszenie energochłonności i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- Ochrona gleb,
- Wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych,
- Ochrona zasobów kopalin.

Natomiast jako główne cele Programu Ochrony Środowiska w zakresie jakości środowiska ustalono:

- Gospodarowanie odpadami,
- Poprawa stosunków wodnych i jakości wód,
- Poprawa jakości powietrza,
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem,
- Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne,
- Przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska,
- Ochrona różnorodności biologicznej,
- Edukacja ekologiczna i zarządzanie środowiskiem.

2.3 Powiązania Programu Ochrony Środowiska z innymi dokumentami

Cele oraz główne kierunki działań Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023 zostały sporządzone zgodnie z następującymi dokumentami:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2020.
- 9 zintegrowanych strategii rozwoju:
 - Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.
 - Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku).
 - Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – perspektywa do 2020 r.
 - Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.
 - Strategia „Sprawne Państwo 2020”
 - Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

- Strategia rozwoju kapitału ludzkiego 2020.
 - Strategia rozwoju kapitału społecznego 2020.
 - Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.
 - Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030).
 - Krajowy plan gospodarki odpadami 2014.
 - Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020.
 - Regionalny Program Operacyjny województwa świętokrzyskiego 2014-2020.
 - Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014-2020.
 - Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
 - Program wodno - środowiskowy kraju.
 - Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2015 – 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025
 - Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (z dnia 22 września 2014 r).
 - Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku – projekt
 - Plan Gospodarki Odpadami Dla Województwa Świętokrzyskiego, 2012 – 2018.
 - Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5}” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych
 - Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: Część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu Część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu”.
 - Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego.
 - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
 - Warunki korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły (Rozporządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły).

- Warunki korzystania z wód dla regionu wodnego Środkowej Wisły (Rozporządzenie nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej W Warszawie Wisły z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej).

3 Istniejący stan środowiska Powiatu Włoszczowskiego; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

3.1 Położenie powiatu włoszczowskiego

Powiat Włoszczowski, którego powierzchnia wynosi 908 km², jest położony w zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Powiat tworzy 6 gmin, są to:

- miasto i gmina Włoszczowa,
- gmina Kluczewsko,
- gmina Krasocin,
- gmina Moskorzew,
- gmina Radków,
- gmina Secemin.

Położone centralnie miasto Włoszczowa jest ośrodkiem powiatowym skupiającym funkcje usługowo-przemysłowe, jak również administracyjne.

3.2 Klimat

Powiat Włoszczowski należy do strefy świętokrzyskiej, która leży w strefie klimatu umiarkowanego, gdzie przeważają wpływy kontynentalne. Amplitudy temperatur w tej strefie są większe od przeciętnych w Polsce, a lato termicznie dłuższe.

Obszar powiatu włoszczowskiego charakteryzuje się zmiennością i różnorodnością stanów pogody. Średnia roczna temperatura powietrza obszaru należy do grupy najwyższych w Polsce i zawiera się w granicach od 7,5°C do 8°C, przy czym przeciętna temperatura w miesiącach letnich wynosi około 18°C, natomiast w miesiącach zimowych około -3°C.

Powiat Włoszczowski charakteryzuje się średnimi sumami rocznych opadów na poziomie 650-700 mm z maksimum w lecie i minimum w zimie. Średnio opady występują przez 150 dni w ciągu roku, przy czym głównie są to opady przelotne i pochodzenia burzowego.

Na terenie strefy świętokrzyskiej przeważają wiatry zachodnie o prędkości od 2 do 3 m/s. Rzadziej występują wiatry wschodnie i południowo-wschodnie.

3.3 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i gleby

Powiat Włoszczowski w przeważającej części jest położony w szerokim obniżeniu zwanym Niecką Miechowską (Nidziańską), która stanowi fragment dużej jednostki geologicznej jaką jest Niecka Szczecińsko-Łódzko-Miechowska. Pozostały obszar powiatu, obejmujący wschodnie fragmenty gmin Kluczewsko i Krasocin, znajduje się w obrębie mezozoicznego obniżenia Gór Świętokrzyskich. Obydwie jednostki geologiczne, zbudowane są z osadów mezozoicznych, głównie kredowych.

Rzeźba terenu powiatu ma charakter równinny z pasmem wzgórz Przedborsko-Małogoskich. Najwyższym szczytem jest Bukowa Góra (336 m n.p.m.). W krajobrazie dominują lasy, poprzecinane polami uprawnymi i rzekami.

Największą powierzchnię w powiecie zajmują gleby brunatne, bielcowe oraz pseudobielcowe. Gleby bielcowe zaliczane są do mało urodzajnych i spotykane są głównie w strefie występowania lasów, natomiast gleby pseudobielcowe w okolicach silnie wilgotnych. Gleby urodzajne takie jak czarnoziemy i gleby brunatne zajmują mniejszą część powierzchni powiatu.

3.4 Wody

Wody powiatu włoszczowskiego w południowej części należą do zlewni Górnej Wisły (obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie), natomiast w części północnej do zlewni Środkowej Wisły (obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie).

W granicach powiatu włoszczowskiego znajduje się znaczna część powierzchni 13 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), są to: Kwilinka, Nida do Strugi Dąbie, Struga z Michałowa, Zwłeczza, Czarna Struga, Kurzelówka, Pilica od Zwłeczy do Zbiornika Sulejów, Czarna z Olszówki, Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia, Struga, Dopływ ze Stanowisk, Dopływ z Bożej Woli.

Zasoby wód powierzchniowych powiatu uzupełniają: zbiorniki wodne, stawy rybne, cieki, kanały i rowy. W ramach dużej retencji (powyżej 5 mln m³) powiat nie posiada żadnego zbiornika. Pozostałe zbiorniki wodne tworzą tzw. małą retencję wód.

Rejon powiatu włoszczowskiego jest obszarem zasobnym w wody podziemne i jest położony w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych takich jak:

- GZWP nr 408 i 409 - Niecka Miechowska (zbiornik kredowy),
- GZWP nr 416 - Małogoszcz (zbiornik jurajski).

3.5 Powietrze

Opis stanu jakości powietrza dla powiatu włoszczowskiego sporządzono na podstawie "Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014" wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach.

Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza jest sklasyfikowanie poszczególnych stref w zakresie dającym wynik porównywalności występowania stężeń każdego z normowanych zanieczyszczeń do obowiązujących wartości kryterialnych. Klasyfikacji podlegały dwie strefy - miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska, przy czym klasyfikacji stref dokonano odrębnie pod względem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia ludzi i kryteriów wymaganych dla ochrony roślin.

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefę świętokrzyską, w której znajduje się Powiat Włoszczowski zaliczono do następujących klas:

- dwutlenek siarki SO₂ - A
- dwutlenek azotu NO₂ - A
- pył PM10 - C
- ołów Pb - A
- benzen C₆H₆ - A
- tlenek węgla CO - A
- arsen As - A
- kadm Cd - A
- nikiel Ni - A
- benzo(a)piren BaP - C
- pył PM_{2,5} - A
- ozon O₃ - A

Gdzie symbole klas oznaczają kolejno:

- A - stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- B - stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony - poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.

Jak wynika z powyższego zestawienia za rok 2014 strefa świętokrzyska, w której znajduje się Powiat Włoszczowski, uzyskała klasę C z powodu przekroczeń ponad dopuszczalną częstość stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz przekroczeniu poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

3.6 Formy ochrony przyrody

Ze względu na okazałe walory przyrodniczo-krajobrazowe znaczna część powiatu włoszczowskiego została objęta prawną ochroną przyrody. Na terenie omawianego powiatu wyróżniamy następujące formy ochrony przyrody:

3.6.1 Rezerwy przyrody

Na terenie powiatu włoszczowskiego znajdują się 4 rezerwy przyrody. Obszary te zostały zestawione w poniższej tabeli:

Tabela 1 Rezerwy przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nazwa	Rodzaj/typ/ podtyp	Rok utwo- rzenia	Powierz- chnia [ha]	Położenie	Przedmiot ochrony
1.	Bukowa Góra	Leśny/ florystyczny/ krzewów i drzew	1959	34,8	Rączki/ Kluczewsko	Fragment lasu bukowego o charakterze pierwotnym z gatunkami roślin chronionych w runie
2.	Murawy Dobromierskie	Stepowy/ florystyczny/ roślin zielnych i krzewinek	1990	36,29	Dobromierz/ Kluczewsko	Nawapienne murawy i zarośla kserotermiczne z bogatą i unikalną florą i fauną
3.	Oleszno	Leśny/ biocenotyczny i fizjocenotyczny/ biocenoza naturalnych i półnaturalnych	1971	262,73	Zabrody/ Krasocin	Fragment drzewostanów wielogatunko- wych o charakterze naturalnym z udziałem olszy czarnej i jesionu wyniosłego
4.	Ługi	Faunistyczny/ faunistyczny/ ptaków	1981	90,23	Jeżowice/ Włoszczowa	Celem ochrony jest zachowanie miejsc łęgowych wielu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-bagiennym i leśnym

Źródło: http://bip.kielce.rdos.gov.pl/files/artykuly/25234/rezerwy_przyrody_swietokrzyskie.pdf

3.6.2 Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu włoszczowskiego znajduje się jeden park krajobrazowy. Jego charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 2 Parki krajobrazowe na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nr wg RDOŚ	Nazwa	Powierzchnia na terenie powiatu [ha]	Województwo	Gminy powiatu włoszczowskiego w granicach parku
1.	9	Przedborski Park Krajobrazowy	6605 (na terenie powiatu włoszczowskiego)	Świętokrzyskie, łódzkie	Kluczewsko, Krasocin

Źródło: http://bip.kielce.rdos.gov.pl/files/artykuly/25234/parki_krajobrazowe_swietokrzyskie.pdf

3.6.3 Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie powiatu włoszczowskiego znajdują się trzy Obszary Chronionego Krajobrazu, które zestawiono w poniższej tabeli:

Tabela 3 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nazwa	Powierzchnia na terenie powiatu [ha]	Gminy powiatu włoszczowskiego w granicach obszaru
1.	Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu	89710	Krasocin, Włoszczowa
2.	Konecko-Łopuszniański, utworzony w 1995 r.,	98 287	Krasocin
3.	Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu	9014,2	Kluczewsko, Krasocin

Źródło: http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/obszary_chronionego_krajobrazu_swietokrzyskie.pdf

3.6.4 Pomniki przyrody

W poniższej tabeli zestawiono pomniki przyrody znajdujące się na terenie powiatu włoszczowskiego wraz z numerem w rejestrze, nadanym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, nazwą, opisem, lokalizacją oraz rokiem ustanowienia.

Tabela 4 Pomniki przyrody w powiecie włoszczowskim.

Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
1.	72	25 dębów szypułkowych	240-532	26	300-400	Włoszczowa	Kurzelów	8 Gościenin	2476	1960
2.	266	lipa drobnolistna	630	25	Brak danych	Krasocin	Krasocin	11	905/10	1989
3.	295	grupa drzew -2 dęby szypułkowe i wiąz pospolity	dęby: 600, 380 wiąz: 610	dęby: 25, 20 wiąz: 12	Brak danych	Krasocin	Zabrody	16	1440	1991
4.	296	6 lip drobnolistnych	380, 300, 180, 240, 290, 410	25	Brak danych	Włoszczowa	Czarnca	4	gm.: 588/9	1991
5.	297	4 lipy drobnolistne	300, 210, 370, 345	25	Brak danych	Włoszczowa	Czarnca	4	gm.: 1135	1991
6.	365	sosna pospolita	248	29	Brak danych	Włoszczowa	Kurzelów	13	gm.: 3024	1996

Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
7.	366	topola czarna	500	Brak danych	Brak danych	Włoszczowa	Włoszczowa	6	4378/13	1996
8.	367	dąb szypułkowy	500	Brak danych	Brak danych	Włoszczowa	Międzylesie	18	gm.: 453	1996
9.	368	grupa drzew - pięć dębów szypułkowych	290, 316, 303, 302, 339	22-26	Brak danych	Włoszczowa	gm.: Gościenin	8	dok. 2475 gm.: 2469	1996
10.	412	topola biała	350	25	Brak danych	Moskorzew	Chebdzie	7	125	1980
11.	413	lipa drobnolistna	700	20	Brak danych	Radków	Bieganów	2	202/2	1959
12.	414	dąb szypułkowy	380	24	ok. 250	Secemin	Bichniów	Secemin	2281	1958
13.	415	dąb szypułkowy	440	24	ok. 300	Secemin	Bichniów	Secemin	2281	1958
14.	416	dąb szypułkowy	390	25	ok. 300	Secemin	Bichniów	Secemin	2281	1958
15.	417	dąb szypułkowy	460	23	ok. 160	Secemin	Bichniów	Secemin	2281	1958
16.	418	dąb szypułkowy	425	26	ok. 250	Secemin	Wałkonowy Górne	Wałkonowy Górne	339	1994
17.	419	dąb szypułkowy	360	24	ok. 160	Secemin	Wałkonowy Górne	Wałkonowy Górne	339	1994

Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
18.	420	dąb szypułkowy	465	26	ok. 160	Secemin	Wałkonowy Dolne	Wałkonowy Dolne	956	1994
19.	421	trzy dęby szypułkowe	255, 235, 195	24 - 27	Brak danych	Kluczewsko	Ciemiętniki	5	240	1996
20.	422	Aleja 31 lip, 1 kasztanowiec, 1 klon	220-445	18-26	Brak danych	Kluczewsko	Dobromierz, Jeżowiec	6, 9	1, 6	1996
21.	423	dwie lipy drobnolistne i wiąz szypułkowy	400-465	20-25	Brak danych	Kluczewsko	Januszewice	8	183	1996
22.	424	cztery kasztanowce białe, dwie lipy drobnolistne i klon pospolity	260-475	22-26	Brak danych	Kluczewsko	Kluczewsko	10	441/17	1996
23.	426	sosna pospolita	345	14	Brak danych	Kluczewsko	Kluczewsko	Komparzów	513/6	1996
24.	427	cztery lipy drobnolistne, klon jawor, dąb szypułkowy	lipy 340-435; dąb 500	24-26	Brak danych	Kluczewsko	Rączki	21	307, 305, 304, 294, 655	1996

Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
25.	428	dwa kasztanowce białe i lipa drobnolistna	kasztanowce 335, 285, lipa 410	22-24	Brak danych	Kluczewsko	Stanowiska	23	678/2, 678/3	1996
26.	869	lipa drobnolistna	335	25	Brak danych	Kluczewsko	Rączki	Rączki	16	2013
27.	870	lipa drobnolistna	380	23	Brak danych	Kluczewsko	Rączki	Rączki	16	2013
28.	871	dąb bezszypułkowy	290	20	Brak danych	Kluczewsko	Pomiędzy miejsc. Koprusza i Miedziana Góra (oddział 327 i Nadleśctwo Przedbórze-leśnictwo Kluczewsko)	23	929	2013
29.	872	dąb bezszypułkowy	280	23	Brak danych	Kluczewsko	Pomiędzy miejsc. Koprusza i Miedziana Góra (oddział 327 i Nadleśctwo	23	929	2013

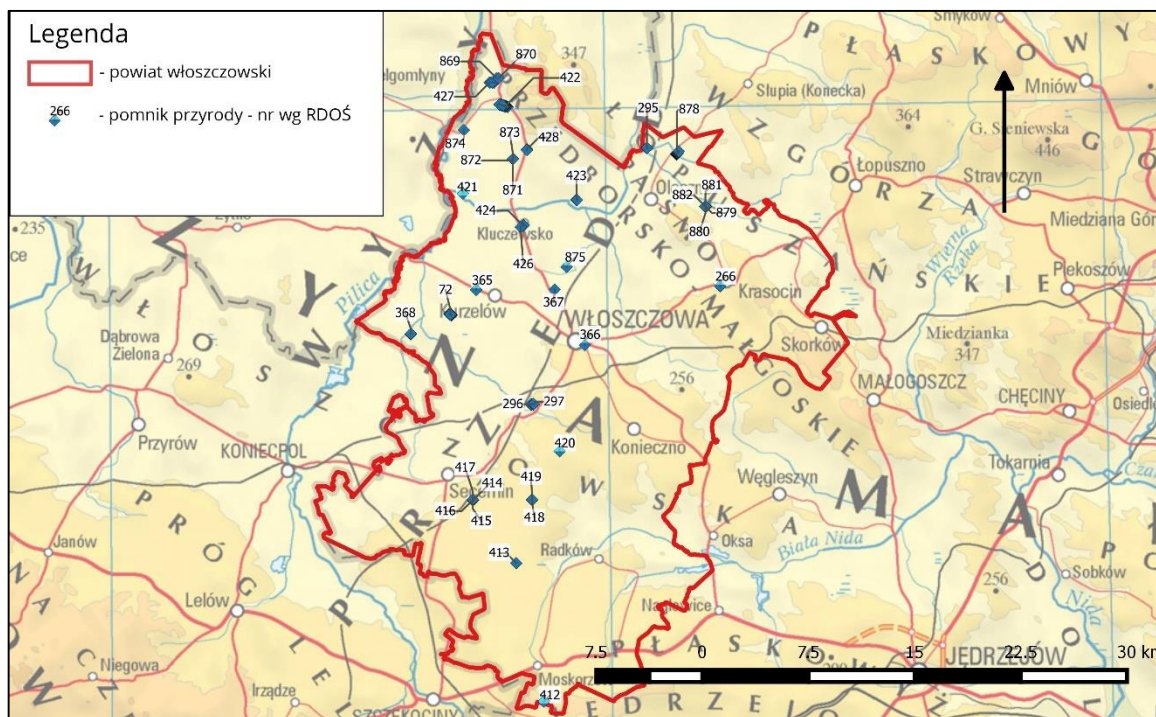
Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
							Przedbórze- leśnictwo Kluczewsko)			
30.	873	dąb bezszypułkowy	223	17	Brak danych	Kluczewsko	Pomiędzy miejsc. Koprusza i Miedziana Góra (oddział 327 i Nadleśctwo Przedbórze- leśnictwo Kluczewsko)	23	929	2013
31.	874	jarząb pospolity	95	18	Brak danych	Kluczewsko	Kolonia Mrowina	13	152	2013
32.	875	dąb bezszypułkowy	340	25	Brak danych	Kluczewsko	Pomiędzy miejsc. Brzeście i Motyczno (w oddziale 397 h Nadleśnictwo Przedbórze- leśnictwo Kluczewsko)	4	284	2013

Lp.	Nr wg RDOŚ	Przedmiot ochrony	Opis pomnika			Gmina	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Rok ustanowienia
			Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Wiek [lata]					
33.	878	grupa drzew "Włodarscy" (38 szt. dębów szypułkowych i lipa drobnolistna)	dęby:164 -370; lipa: 226	Brak danych	Brak danych	Krasocin	Zabrody	25	1430/3, 1430/4	2013
34.	879	dąb szypułkowy "Wiktor"	260	Brak danych	Brak danych	Krasocin	Wola Świdzińska	Świdno	4906	2013
35.	880	dąb szypułkowy "Zew"	430	Brak danych	Brak danych	Krasocin	Wola Świdzińska	Świdno	4906	2013
36.	881	dąb szypułkowy "Smok"	390	Brak danych	Brak danych	Krasocin	Wola Świdzińska	Świdno	4906	2013
37.	882	dąb szypułkowy "Wiarus"	375	Brak danych	Brak danych	Krasocin	Wola Świdzińska	Świdno	4906	2013

Źródło: http://bip.kielce.rdos.gov.pl/files/artykuly/25234/pomniki_przyrody_swietokrzyskie.pdf

a) Ilustracja przedstawiająca rozmieszczenie drzew stanowiących pomniki przyrody

Rysunek 1 Rozmieszczenie pomników przyrody w powiecie włoszczowskim zgodnie z oznaczeniem określonym w Tabela 4.

Źródło: [www.http://geoserwis.gdos.gov.pl](http://geoserwis.gdos.gov.pl)

3.6.5 Obszary Natura 2000

W powiecie włoszczowskim znajdują się trzy Obszary Natura 2000. Obszary te zostały zestawione w postaci tabeli:

Tabela 5 Obszary Natura 2000 na terenie powiatu włoszczowskiego¹.

Lp.	Nazwa Obszaru Natura 2000	Kod	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia obszaru w powiecie włoszczowskim [ha]
1.	Dolina Białej Nidy	PLH260013	5116,84	1418
2.	Dolina Górnej Pilicy	PLH260018	5681,80	4652
3.	Ostoja Przedborska	PLH260004	7969,57	3782
4.	Wzgórza Chęcińsko - Kieleckie	PLH260041	8616,46	0,19

¹ bip.kielce.rdos.gov.pl

Opis Obszarów Natura 2000

▪ Dolina Białej Nidy

Obszar obejmuje dolinę rzeki Białej Nidy z jej dopływami - lewym rzeką Lipnicą i prawym rzeką Kwilanką. Sama dolina Białej Nidy tworzy granicę między Niecką Włoszczowską którą budują głównie utwory czwartorzędowych (gliny zwałowy, piaski i torfy) na północy, a znajdującym się na południu Płaskowyżem Jędrzejowskim, zbudowanym z margli kredowych, na których w dolinach rzecznych zalegają czwartorzędowe piaski i gliny. Rzeka Lipnica natomiast na północnym wschodzie oddziela częściowo Pasma Przedborsko-Małogoskie zbudowane głównie z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych od Płaskowyżu Jędrzejowskiego. Prawy dopływ Białej Nidy płynie przez Płaskowyż Jędrzejowski. Wzdłuż doliny w biegu rzeki i jej dopływów zlokalizowane są liczne stawy hodowlane.

Obszar Biała Nida stanowi interesujący z przyrodniczego punktu widzenia zespół podmokłych siedlisk łąkowych i leśnych oraz licznych stawów rybnych. Mimo wykonanych na przełomie lat 1960/70 prac melioracyjnych połączonych z prostowaniem koryta rzeki teren ten jest nadal miejscem rozrodu wielu zagrożonych w swym istnieniu gatunków.

W regionie świętokrzyskim Dolina Białej Nidy to jeden z obszarów najbogatszych w siedliska przyrodnicze z załącznika i Dyrektywy Siedliskowej (14 typów). Niemal wszystkie są dobrze i bardzo dobrze zachowane, stanowią miejsce bytowania dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ostoja zabezpiecza ciąg dolin i wzniesień wzdłuż rzeki Białej Nidy i jej dopływów, ciekę częściowo uregulowanego, ale z obecnością rzadkich zbiorowisk włosieniczników i tzw. "lilii wodnych", związanych z wodami czystymi i zasobnymi w substancje odżywcze. Biała Nida jest łącznikiem pomiędzy rzeką Nidą a rzeką Pilicą, a zatem jest to ciąg łączący znaczące korytarze ekologiczne.

Ostoja Dolina Białej Nidy to obszar występowania bardzo dobrze zachowanych zbiorowisk lasów bagiennych, głównie łągów olszowo-jesionowych (91E0). Są to jedne z najlepiej zachowanych lasów łągowych w województwie świętokrzyskim z obecnością gatunków chronionych i górskich. Na uwagę zasługują rozległe kompleksy łąk świeżych ekstensywnie użytkowanych (6510), a także zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych *Molinion* (6410). Wg danych historycznych w rzece występowały: minóg strumieniowy, kleń, świnka, brzana, głowacz białołęty, jelec, jaś, słonecznica, piskorz, koza, koza złotawa, miętus, węgorz oraz słonecznica.

W Dolinie Białej Nidy wykształciły się szczególne warunki hydrologiczne związane z rodzajem podłoża geologicznego, rzeka przepływa przez utwory węglanowe. Dolna terasa zalewowa rzeki to wykształcone cenne torfowiska niskie. Ogólnie obszar ma dobre i stabilne warunki wilgotnościowe dlatego też stanowi gwarancję dla zachowania silnych populacji mięczaków. Na odcinku rzeki gdzie bardzo spokojny nurt i płaska powierzchnia wyraża się meandrowaniem rzeki i występowaniem licznych rozlewisk porośniętych turzycami i pałąką wodną. Zawodnione o stabilnym poziomie lustra wody siedliska są zasiedlone przez poczwarówkę jajowatą.

Obszar ostoi z uwagi na tendencję sukcesyjną stanowi bardzo korzystne siedliska dla rozwoju populacji poczwarówki zwężonej. Czyste i naturalne środowisko rzeki stanowi bardzo dobre warunki dla gatunku skójki gruboskorupowej.

- Ostoja Przedborska

Obszar obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Zachodnią część obszaru stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małoskiego zbudowanego z górnourajskich wapieni i kredowych piaskowców. Sieć rzeczna jest stosunkowo bogata, stanowią ją liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znaczną część obszaru zajmuje rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk oraz największy w tej części Polski płat lasów jesionowo-olszowych (obręb Oleszno). Zachowały się tu duże fragmentami naturalnych drzewostanów. Dominują bory sosnowe lecz pozostały też naturalne płaty grądów, buczyn i dąbrów. Na zboczach wzgórz rozwijają się murawy kserotermiczne, a w dolinach torfowiska. Najbardziej rozległym i najcenniejszym z nich jest Piskorzaniec. Również na torfowisku Jedle stwierdzono dobrze zachowane fragmenty torfowiska wysokiego i przejściowego (2 km na SW od wsi Jedle). Na jego trudno dostępnych fragmentach występują liczne oczka wodne z pyłem mszarnym.

Ostoja obejmuje największy na Wyżynie Małopolskiej obszar porośnięty lasami nadrzecznymi, z silnie zróżnicowanymi drzewostanami. Szczególną wartość mają dobrze wykształcone i zachowane kompleksy wilgotnych i podmokłych łąk, oraz torfowisk.

Obszar o wysokiej bioróżnorodności - stwierdzono tu występowanie 13 rodzajów siedlisk. Ochronie podlega tu duże bogactwo flory (900 gatunków roślin naczyniowych, z licznymi rzadkimi i zagrożonymi w Polsce lub regionie oraz prawnie chronionymi) i fauny, zwłaszcza charakterystycznej dla siedlisk wilgotnych. Wśród nich jest 10 gatunków roślin i zwierząt..

Dnia 15.05.2014 r. wszedł w życie plan zadań ochronnych dla Obszaru, ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach.

Dnia 20.01.2015 r. weszło w życie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, zmieniające plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – Ostoja Przedborska.

- Dolina Górnej Pilicy

Obszar położony jest w Krainie świętokrzyskiej, w okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskim. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łąkowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi.

Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.

Ostoja obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy.

W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski, trzaska grzebieniasta, kumak nizinny, minóg ukraiński koza, głowacz białopłetwy, trzepla zielona, czerwończyk fioletek i zatoczek łamliwy. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwończyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Doliny Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej, piskorza, modraszka telejusa i modraszka nausitosa. Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków.

- Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie

Obszar obejmuje fragment górotworu świętokrzyskiego. W północnej i centralnej części obszaru przeważają pasma wzniesień, porozdzielane rozległymi obniżeniami dolin. Ostoja charakteryzuje się urozmaiconą morfologią i zróżnicowanym pokryciem roślinnym. Na szczególną uwagę zasługują obszary krasowe związane z występowaniem skał węglanowych. Procesy krasowe widoczne na powierzchni, doprowadziły do utworzenia jaskiń wewnątrz górotworu. Szata roślinna charakteryzuje się bogactwem i dużym zróżnicowaniem. Wśród siedlisk leśnych występują bory sosnowe i mieszane, dąbrowy, grądy, olsy i łągi. Na stromych zboczach wzniesień i w kamieniołomach utrzymują się murawy kserotermiczne, a w dolinach łąki i pola uprawne. Na terenie obszaru znajduje się krasowa jaskinia Raj, utworzona w wapieniach środkowego dewonu z naciekami i namuliskami zawierającymi kości zwierząt oraz narzędzia kamienne. Długość jej korytarzy wynosi ok. 240 m w tym udostępnione do zwiedzania około 180. Wokół jaskini znajdują się tereny porośnięte borem mieszanym. Ostoja zabezpiecza obszary o nieprzeciętnych walorach krajobrazowych - duże nagromadzenie różnych form geomorfologicznych. Formom tym towarzyszą interesujące typy siedlisk naturowych i innych: murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea*, napiaskowe, świeże i zmiennowilgotne łąki, świetliste dąbrowy (szczególnie dobrze tu zachowane), buczyny storczykowe, grądy i łągi, bory jodłowe, rzeki włosienicznikowe (głównie Biała Nida).

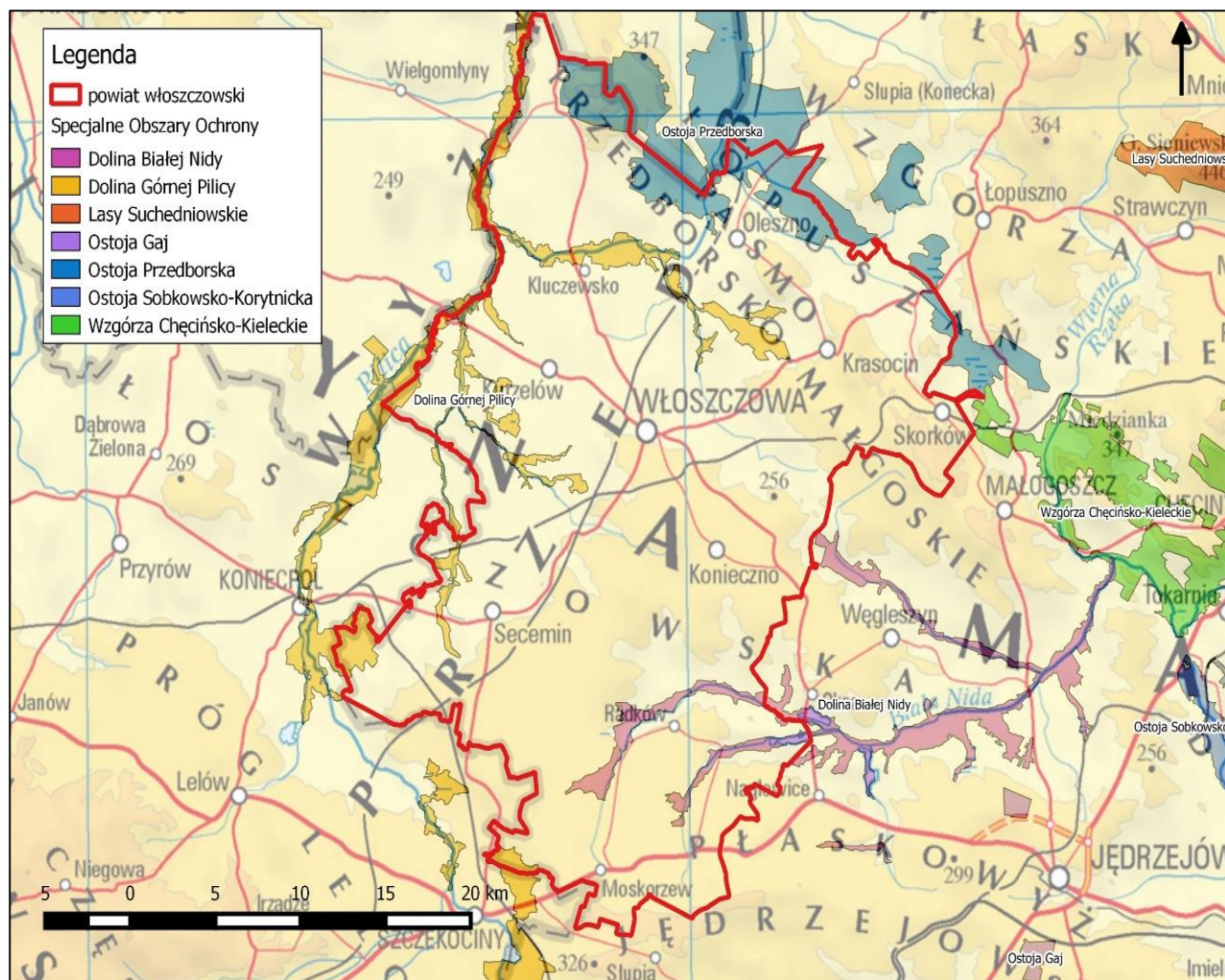
Jest to obszar o wysokiej różnorodności biologicznej: zidentyfikowano 25 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 2 gatunki z załącznika II tej Dyrektywy. Flora roślin naczyniowych obejmuje prawie 1200 gatunków, w tym 112 podlegających ochronie (96 -ochrona całkowita, 16 - ochrona częściowa). Na tym terenie występuje aż 212 gatunków uznawanych za ginące i zagrożone w regionie i kraju. Obszar ten wchodzi w ciąg

ekologiczny siedlisk nawapiennych i krasowych od Staszowa do Przedborza. Znajdują się też tam liczne stanowiska rzadkich bezkręgowców (motyle) oraz zimowiska nietoperzy. Unikatem są występujące płaty bardzo dobrze wykształconych świetlistych dąbrów (zwłaszcza okolice Małogoszczy), a także cenne florystycznie łąki trzęślicowe. Regionalnym unikatem są płaty nawapiennych buczyn ze storczykami nawiązujących do siedliska 9150. Obszar wyróżnia charakter hydrogeologiczny związany z położeniem w widłach dwóch rzek. Ma on charakter niecki w której zachodzą procesy torfotwórcze. Zaznacza się korzystny skład roślinności. Teren położony jest na utworach węglanowych. Silne uwodnienie obszaru wyraża się obecnością drobnych oczek wodnych o charakterze torfianek a także głębszych zbiorników wodnych o naturalnych sprzyjających warunkach ekologicznych dla występowania zarówno gatunków mięczaków z załącznika i Dyrektywy Rady 92/43/EWG (*Vertigo moulinsiana*, *Anisus vorticulus*) jak i innych rzadkich im towarzyszących gatunków mięczaków (np. *Anodonta cygnea*). Na terenie obszaru stanowiska ma także *Unio crassus*. Obszar ma też wyjątkowe walory geologiczne i geomorfologiczne oraz historyczno-kulturowe. W tamtejszym regionie odnaleziono pierwsze ślady pobytu człowieka paleolitycznego, był to też jeden z najstarszych ośrodków osadniczych Małopolski [7] [10].

Obszar ma powierzchnię 8 616,46 ha, przy czym zaledwie 0,19 ha znajduje się w powiecie włoszczowskim. W maju 2014 r. wszedł w życie plan zadań ochronnych dla Obszaru, ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach. Natomiast 3 grudnia 2014 r. weszło w życie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, zmieniające plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – Wzgórze Chęcińsko - Kieleckie [7] [10].

Ilustracja przedstawiająca zasięg Obszarów Natura 2000:

Rysunek 2 Zasięg Obszarów Natura 2000 w granicach powiatu włoszczowskiego.

Źródło: [www.http://geoserwis.gdos.gov.pl](http://geoserwis.gdos.gov.pl)

3.6.6 Stanowiska dokumentacyjne

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie ustanowiono form ochrony przyrody w postaci stanowisk dokumentacyjnych.

3.6.7 Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu włoszczowskiego istnieją 24 użytki ekologiczne ekologiczne (stan na 10.12.2014 r.). Ich łączna powierzchnia wynosi 21,72 ha W poniższej tabeli zestawiono użytki ekologiczne wraz z numerem w rejestrze, nadanym przed Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, nazwą, podstawowym opisem, rokiem utworzenia, powierzchnią, opisem lokalizacji oraz gminą, w której się znajdują.

Tabela 6 Użytki ekologiczne w granicach powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nr w rejestrze RDOŚ	Nazwa użytku ekologicznego	Podstawowy opis	Rok utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis lokalizacji	Gmina
1.	44	Płynik	Bagno	2002	0,37	Bagno położone w Leśnictwie Perzyny, w obrębie Szczekociny Nadleśnictwa Koniecpol w oddziale 113 h	Moskorzew
2.	45	Bagno	Okresowo zalewane obniżenie śródleśne, porośnięte roślinnością bagienną i nadwodną oraz miejscami olchą, brzozą i sosnami	2002	0,2	Bagno położone w Leśnictwie Perzyny, w obrębie Szczekociny Nadleśnictwa Koniecpol w oddziale 115 h	Moskorzew
3.	46	Stara Nida	Starorzecze w formie zarastającego stawu, płat nieużytkowanej roślinności	2002	0,22	Starorzecze położone w Leśnictwie Chycza, w obrębie Szczekociny Nadleśnictwa Koniecpol, w oddziale 24 a	Radków
4.	47	Na Stoku	Wydma piaskowa	2002	0,1	Na skraju lasu, na stoku wydmy nieopodal drogi gruntowej z Bichniowa do wsi Wałkonowy Dolne. w oddziale 257 c Leśnictwa Bałków, w obrębie Koniecpol Nadleśnictwa Koniecpol	Secemin
5.	48	Łosiowy Dół	Bagno- ostoja zwierzyny. Nieznaczne zagłębienie wśród łąk okresowo zalewane, zarośnięte krzewami, wierzbą, leszczyną i roślinnością bagienną	2002	0,37	Na zachodnim skraju kompleksu leśnego, zagłębienie wchodzące pasem w łąki, ok. 2 km na północny - zachód od Secemina. Leśnictwo Zaróg, w obrębie Koniecpol Nadleśnictwa Koniecpol, oddz. 12 l	Secemin
6.	49	Koński Dół	Zagłębienie terenu, podmokłe i porośnięte roślinnością bagienną	2002	0,36	Na północnym skrawku oddziału nr 34 a, w sąsiedztwie grobli i stawu, ok.. 1km na północ od zabudowań gospodarstwa rybackiego	Secemin
7.	90	Bagno	Bagno	2002	0,26	Oddział 331 i	Kluczewsko
8.	91	Bagno	Bagno	2002	0,47	Oddział 329 i w leśnictwie Bobrowniki	Kluczewsko
9.	92	Bagno	Bagno	2002	0,30	Oddział 330 f w leśnictwie Bobrowniki	Kluczewsko
10.	93	Bagno	Bagno	2002	0,68	Oddział 348 j w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
11.	94	Bagno	Bagno	2002	0,68	Oddział 357 f w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
12.	95	Bagno	Bagno	2002	0,25	Oddział 357 j w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko

Lp.	Nr w rejestrze RDOŚ	Nazwa użytku ekologicznego	Podstawowy opis	Rok utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis lokalizacji	Gmina
13.	96	Bagno	Bagno	2002	0,22	Oddział 375 g w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
14.	97	Bagno	Bagno	2002	0,55	Oddział 377 g w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
15.	98	Bagno	Bagno	2002	0,58	Oddział 444 c w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
16.	99	Bagno	Bagno	2002	0,79	Oddział 384 b w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
17.	100	Bagno	Bagno	2002	0,41	Oddział 384 f w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
18.	101	Bagno	Bagno	2002	12,58	Oddział 385 h i 386 d w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
19.	102	Bagno	Bagno	2002	0,26	Oddział 392 i w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
20.	103	Bagno	Bagno	2002	0,51	Oddział 346 g w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
21.	104	Bagno	Bagno	2002	0,36	Oddział 359 g w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
22.	105	Bagno	Bagno	2002	0,6	Oddział 394 f w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
23.	106	Bagno	Bagno	2002	0,3	Oddział 397 o w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko
24.	107	Bagno	Bagno	2002	0,3	Oddział 398 l w leśnictwie Kluczewsko	Kluczewsko

Źródło: http://bip.kielce.rdos.gov.pl/files/artykuly/25234/uzytkie_ekologiczne_swietokrzyskie.pdf

3.6.8 Parki Narodowe

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie ustanowiono form ochrony przyrody w postaci parku narodowego.

3.6.9 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie ustanowiono form ochrony przyrody w postaci zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

3.6.10 Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

W powiecie stwierdzono występowanie 743 gatunków roślin naczyniowych, z czego 64 taksony zostały objęte ochroną gatunkową. Stopień naturalności zbiorowisk i zespołów roślinnych występujących na tym terenie jest wysoki (od 50% do 75%). Na szczególną uwagę zasługują, występujące w dolinach rzecznych, zbiorowiska wodne, łąkowe i bagienne.

Świat zwierząt, szczególnie bezkręgowych wykazuje bardzo silne związki z szatą roślinną, warunkami mikroklimatycznymi i siedliskowymi. Fauna tego obszaru nie jest szczegółowo rozpoznana. Najlepiej rozpoznana jest awifauna, stwierdzono tutaj występowanie 136 gatunków ptaków (ok. 1/3 wszystkich krajowych gatunków), w tym szereg rzadkich i chronionych. Szczególnie godne uwagi jest występowanie na tych terenach: cietrzewia (jedna z nielicznych w skali kraju stref jego regularnego przebywania i rozrodu), bociana czarnego, żurawia i orła bielika.

3.7 Gospodarka odpadami

Jak wynika z informacji GUS, w 2014 r. na obszarze powiatu włoszczowskiego ilość odpadów wytworzonych i dotychczas składowanych wyniosła 23,5 tys. ton (dotyczy odpadów nagromadzonych z wyłączeniem odpadów komunalnych). Całość przekazano innym odbiorcom. Zgodnie z ustawą o odpadach, w celu usystematyzowania gospodarki odpadami komunalnymi zastosowano podział województwa na 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, z uwzględnieniem w każdym regionie minimalnej liczby mieszkańców napoziomie 150 tys. mieszkańców. Podział ten uwzględnia zarówno uwarunkowania geograficzne, gospodarcze, środowiskowe jak i gęstość zaludnienia. Zgodnie z przyjętą uchwałą Nr XXI/360/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018” Powiat Włoszczowski wchodzi w skład regionu gospodarki odpadami komunalnymi: „Region 3”. Do tego regionu zakwalifikowano także powiat jędrzejowski (Jędrzejów, Małogoszcz, Sędziszów, Imielno, Nagłowice, Oksa, Słupia Jędrzejowska, Sobków, Wodzisław), powiat kazimierski (Skalbmierz) oraz powiat pińczowski (Działoszyce, Michałów).

Na terenie powiatu włoszczowskiego funkcjonują następujące instalacje:

- do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów,

- do składowania odpadów.

Instalacje te należą do Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. we Włoszczowie, zarządzającego składowiskiem odpadów „Kępny Ług” we Włoszczowie przy ul. Przedborskiej.

Składowisko odpadów komunalnych zostało oddane do użytku w 1992 r. i gruntownie zmodernizowane w 2009 r. Na terenie składowiska „Kępny Ług” we Włoszczowie funkcjonuje od 2010 roku instalacja do segregacji odpadów. Instalacja działa na podstawie pozwolenia zintegrowanego wydanego przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 maja 2014 roku.

Wszystkie zmieszane odpady komunalne dostarczone do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w roku 2014 poddane zostały przetworzeniu (proces R 12).

W przypadku awarii regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów zostaje uruchomiona instalacja do zastępczej obsługi, przydzielona dla konkretnego regionu. Przyjęte surowce wtórne po przesortowaniu na poszczególne rodzaje (gatunki) przekazano do recyklingu. W tabeli poniżej znajdują się dane przedstawiające ilość odpadów przyjętych ogółem na RIPOK Włoszczowa w 2014 r. :

Tabela 7 Ilość odpadów przyjętych ogółem na RIPOK Włoszczowa w roku 2014².

Lp.	Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa przyjętych odpadów [Mg]	Metody przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów
1.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	99,58	R 3
2.	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	42,21	R 3
3.	15 01 07	Opakowania ze szkła	98,60	R 3
4.	17 01 01	Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	675,47	R 5
5.	19 12 12	Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż 19 12 11	32,50	D 5
6.	20 03 01	Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	12 521,67	R 12
7.	20 03 07	Odpady wielogabarytowe	38,54	D 5

gdzie:

- R3 - Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania,
- R5 - Recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych,

² Gospodarka odpadami komunalnymi w gminach powiatu włoszczowskiego informacja na posiedzenie Komisji Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Promocji Powiatu Rady Powiatu Włoszczowskiego w dniu 23 czerwca 2015 r.

- R12 - Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11,
- D5 - Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.).

Z dostarczonych nie segregowanych odpadów komunalnych o kodzie 20 03 01 wytworzono (odzyskano) w procesie przetwarzania odpadów surowce wtórne, które przekazano do recyklingu. Ilość odpadów została przedstawiona w tabeli poniżej:

Tabela 8 Masa odzyskanych surowców wtórnych, przekazanych do recyklingu³.

Lp.	Kod odpadu	Rodzaj odpadów	Masa odzyskanych surowców wtórnych [Mg]
1.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	38,58
2.	15 01 02	Odpady z tworzyw sztucznych	23,04
3.	15 01 07	Opakowania ze szkła	213,28
4.	16 01 03	Zużyte opony	19,00
5.	19 12 01	Papier i tektura	26,55
6.	20 01 23* 20 01 33* 20 01 35* 20 01 36	Urządzenia zawierające freony, baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,908

W zakresie unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych powiat włoszczowski posiada opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest” oraz zgodnie z aktualnym „Planem gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” zamierza prowadzić działania mające na celu utylizację odpadów zawierających PCB, które nie zostały dotychczas zinwentaryzowane.

4 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego

Brak realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego będzie skutkowało utrzymaniem się obecnego stanu jakości środowiska, ale może również spowodować jego degradację.

³ Gospodarka odpadami komunalnymi w gminach powiatu włoszczowskiego informacja na posiedzenie Komisji Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Promocji Powiatu Rady Powiatu Włoszczowskiego w dniu 23 czerwca 2015 r.

W poniższej tabeli przedstawiono skutki, jakie mogą nastąpić w wyniku braku realizacji konkretnych działań.

Tabela 9 Skutki braku realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego.

Lp.	Brak realizacji wymienionych założeń POŚ	Skutek
1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, ▪ Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód,, ▪ Remont, modernizacja, przebudowa sieci wodociągowej, ujęć wody, stacji uzdatniania wody, ▪ Modernizacja kanalizacji deszczowej, ▪ Edukacja ekologiczna. 	Pogorszenie jakości zasobów wodnych w wyniku zwiększającej się ilości zanieczyszczeń trafiających ze ściekami do wód.
2.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Budowa instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej.,Modernizacja systemów przechwytywania zanieczyszczeń, ▪ Likwidacja lub wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw na niskoemisyjne ,Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, ▪ Likwidacja odpadów zawierających PCB. ▪ 	Pogorszenie jakości powietrza związane z wysokim stopniem emisji szkodliwych gazów i pyłów.
3.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przebudowa dróg powiatowych, ▪ Rozwój transportu rowerowego, ▪ Budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych, ▪ 	Pogorszenie klimatu akustycznego
4.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Edukacja ekologiczna społeczeństwa, ▪ Wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego zapisów na temat ochrony przed promieniowaniem. 	Narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne.

Brak realizacji zaproponowanych działań w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego może wywołać wymienione w powyższej tabeli skutki. W ich następstwie może dojść do ogólnego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, a także do sytuacji niebezpiecznych dla zdrowia mieszkańców, czego wynikiem będzie obniżenia poziomu życia i konflikt między społecznością lokalną a władzami powiatu i poszczególnych gmin.

5 Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego

W projekcie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zidentyfikowano problemy w dziedzinie ochrony środowiska, które zestawiono w poniższej tabeli wraz z głównymi przyczynami ich występowania.

Tabela 10 Problemy ochrony środowiska na terenie powiatu włoszczowskiego

Lp.	Problem ochrony środowiska	Główne przyczyny występowania problemu
1.	Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emisja komunikacyjna – nasilony ruch na drodze nr 786 Kielce-Częstochowa w Krasocinie i Seceminie, ▪ Stosowanie w systemach grzewczych niskosprawnych kotłów i paliw o złej jakości.
2.	Zanieczyszczenia wód	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczający stopień skanalizowania, ▪ Chemizacja rolnictwa.
3.	Skażenie gleb	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zanieczyszczenia punktowe ze składowisk odpadów, ▪ Zanieczyszczenia liniowe wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ▪ Działalność zakładów przemysłowych i górniczych, ▪ Erozja wodna.
4.	Hałas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ruch komunikacyjny, ▪ Działalność zakładów przemysłowych i górniczych.
5.	Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Linie elektroenergetyczne, ▪ Stacje elektroenergetyczne.
6.	Degradacja walorów krajobrazowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działalność górnicza, ▪ Nielegalne składowiska w wyrobiskach górniczych.
7.	Degradacja szaty roślinnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Częste pożary.

6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Treść Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego nawiązuje do dokumentów strategicznych na szczeblu zarówno krajowym, jak i międzynarodowym. Cele najbardziej istotne dla powiatu włoszczowskiego skupiają się w największym stopniu na działaniach prowadzących do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, między innymi poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń. Założenia z tego zakresu odwołują się do następujących europejskich dokumentów:

- dyrektywa 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli,
- dyrektywa 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza,
- dyrektywa 1999/30/WE z dnia 22 kwietnia 1999 r. odnoszącej się do wartości dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenków azotu oraz pyłu i ołowiu w otaczającym powietrzu,
- dyrektywa 2002/3/WE z dnia 12 lutego 2002 r. odnoszącej się do ozonu w otaczającym powietrzu,
- dyrektywa 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.

W dodatku, ze względu na występujące w granicach powiatu obszary chronione, cele wyznaczone z myślą o ochronie przyrody ożywionej i nieożywionej nawiązują do takich

dokumentów jak:

- dyrektywy 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (znowelizowanej dyrektywami: 81/854/EWG, 91/244/EWG i 94/24/EWG) w zakresie przepisów odnoszących się do obszarów sieci Natura 2000,
- dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (znowelizowanej dyrektywą 97/62/EWG).

Dokumentem krajowym, na podstawie którego wyznaczono cele Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego, jest II Polityka Ekologiczna Państwa. Dzięki realizacji opracowanych założeń, wyznaczonych w zgodzie z zasadami PEP, Powiat Włoszczowski będzie dążył do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego dla mieszkańców i zasobów przyrodniczych, likwidacji i zapobiegania występowaniu ujemnych dla środowiska skutków działalności przemysłowej i gospodarczej.

Wyznaczone w omawianym Programie Ochrony Środowiska cele z zakresu ochrony powietrza, poprawy stanu infrastruktury technicznej (w szczególności drogowej) oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, zostały obrane w zgodzie z działaniami przewidzianymi w dokumentach regionalnych, jakimi są Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 oraz Program Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2011-2015 z perspektywą do roku 2019.

7 Oddziaływanie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na środowisko

7.1 Różnorodność biologiczna

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zawarto szereg zaleceń dotyczących zachowania lub odtworzenia bioróżnorodności. Dotyczą one m.in.: uwzględniania w planach urzędnia lasu działań związanych z przebudową drzewostanów monokulturowych lub niezgodnych z siedliskiem, a także mających na celu zwiększanie różnorodności biologicznej w lasach; pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych powiatu w tym wsparcie zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej; zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych; zachowanie różnorodności biologicznej na terenach wiejskich; zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.

Niektóre z zaplanowanych działań mogą wiązać się z prowadzeniem czynności niosącymi potencjalne zagrożenie dla siedlisk. Konserwacja rowów i kanałów, prace w korycie, mogą nieść negatywny wpływ dla bioróżnorodności. Negatywne oddziaływanie może być związane

np. z pogłębianiem, odmulaniem koryta. Ponadto, niektóre działania mogą wiązać się ze zmianami charakterystyki hydromorfologicznej rzeki np. z wyprofilowaniem i umocnieniem brzegów. Takie prace wpływają na wzrost wskaźnika przekształcenia siedliska (HMS – wskaźnik przekształcenia siedliska). Z drugiej strony prace związane np. z usuwaniem rumoszu drzewnego, roślinności wodnej, bądź prace związane z upraszczaniem struktury roślinności na brzegach, obniżają wskaźnik naturalności siedliska (HQA – wskaźnik naturalności siedlisk).⁴ Zasięg i rodzaj oddziaływania w dużej mierze zależy od rodzaju, skali oraz umiejscowienia inwestycji. Realizacja inwestycji w zgodzie z zaleceniami w tym zachowanie odpowiednich warunków realizacji inwestycji, jak również odpowiednio opracowany projekt oraz właściwie zaplanowane prace mogą nawet przyczynić się do zwiększenia różnorodności biologicznej (np. w przypadku infrastruktury melioracyjnej).

Zadania związane z pracami budowlanymi będą wykazywać bezpośredni negatywny wpływ na skład gatunkowy zwierząt i roślin, jak również jakość siedlisk w trakcie ich prowadzenia. Z tego względu niezbędne jest stosowanie odpowiednich działań minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko.

W ujęciu ogólnym powyższe zalecenia mają wpływ dodatni na ochronę różnorodności biologicznej powiatu włoszczowskiego w perspektywie długoterminowej. Wprowadzenie zalecanych działań będzie miało długofalowe pozytywne skutki, szczególnie zaleceń związanych z edukacją i podniesieniem świadomości ekologicznej społeczeństwa.

7.2 Mieszkańcy

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego znajdują się zalecenia, które będą miały na celu zaspokojenie zapotrzebowania mieszkańców powiatu na odpowiedniej jakości wodę do picia (m.in. poprzez zalecenia dotyczące ustanowienia stref ochrony pośredniej dla ujęć wód oraz weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych; ograniczenia wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego; stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód), poprawę jakości powietrza (osiągnięta poprzez eliminację niskosprawnych źródeł spalania paliw na niskoemisyjne czy termomodernizację obiektów budowlanych) ochronę przed hałasem (w drodze realizacji Programów ochrony środowiska przed hałasem; działania zmierzające do ograniczenia hałasu drogowego) i promieniowaniem elektromagnetycznym (wprowadzenie do planów zagospodarowanie przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi; działalność edukacyjna z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM). Działania te będą miały wpływ na poprawę zdrowia i komfort życia mieszkańców.

Zalecenia te jednak niekiedy będą wymagały zmiany dotychczasowych nawyków mieszkańców i ich realnego zaangażowania w realizację celów programu, np. zmiana nośników energii wykorzystywanych do ogrzewania domów na rzecz czystszych surowców ze szczególnym

⁴ Ochrona i odtwarzanie naturalnego charakteru rzeki i dolin rzecznych na przykładzie rzeki Stobrawy. Andrzej Jermaczek, Paweł Pawlaczyk, Joanna Przybylska. Wydawnictwo Urzędu marszałkowskiego Województwa Opolskiego, Opole

uwzględnieniem źródeł energii odnawialnej; racjonalne użytkowanie wody itp. Wpływ Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na ludzi będzie dodatni zarówno w krótkim jak i w długim okresie.

7.3 Zwierzęta

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego poruszono aspekt świata zwierząt na tym terenie, szczególnie w kontekście różnorodności biologicznej. Teren powiatu stanowi obszar obfitujący w wiele gatunków fauny, z których duża część znalazła ostoję w lasach i rezerwach. Programie zauważono, że bezkręgowce wykazują bardzo silne związki z szatą roślinną, warunkami mikroklimatycznymi i siedliskowymi. Najbardziej rozpoznaną grupą zwierząt na obszarze powiatu włoszczowskiego jest awifauna, występuje tam około 136 gatunków ptaków, spośród których należy wymienić szczególnie cenne gatunki takie jak: cietrzew, bocian czarny, żuraw

Zadania związane z pracami budowlanymi będą wykazywać bezpośredni negatywny wpływ na skład gatunkowy zwierząt. Z tego względu niezbędne jest stosowanie odpowiednich działań minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Prace prowadzone w korycie rzeki stanowią potencjalne zagrożenie dla organizmów, które są obecne w tych korytach, bądź zbiornikach wodnych.

Budowa nowych obiektów związanych z energetyką takich jak MEW, może powodować negatywny wpływ na środowisko naturalne tworząc barierę migracyjną dla organizmów wodnych oraz stwarzając niebezpieczeństwo zwiększenia śmiertelności poprzez dostawanie się ryb do turbin elektrowni.

Proponowane zalecenia w analizowanym Programie mają na celu utrzymanie i przywrócenie właściwego stanu siedlisk oraz gatunków, przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności oraz wzbogacanie i racjonalną eksploatację zasobów leśnych. W ujęciu ogólnym działania te odpowiednio realizowane wpłyną pozytywnie na faunę powiatu włoszczowskiego.

7.4 Rośliny

W analizowanym Programie zamieszczono informacje dotyczące liczebności występujących gatunków roślin naczyniowych, gdzie podkreślono, że spośród 743 gatunków tych roślin, 64 taksony zostały objęte ochroną gatunkową. Podkreślono również, że stopień naturalności zbiorowisk i zespołów roślinnych występujących na tym terenie jest wysoki (50% do 75%), a na szczególną uwagę zasługują występujące w dolinach rzecznych zbiorowiska wodne, łąkowe i bagienne.

Wytyczne zamieszczone w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego, głównie te których celem jest ochrona i utrzymanie bioróżnorodności, takie jak np.: uwzględnianie w planach urządzenia lasu działań dążących do zwiększania różnorodności biologicznej w lasach; prowadzenie działań edukacyjnych na temat znaczenia i roli lasów; inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza powiatu; usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia; zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków oraz

przeciwdziałanie zagrożeniom dla różnorodności biologicznej jak również działania polegające na zwiększeniu możliwości retencyjnych i renaturyzacji cieków wodnych; wpłyną pozytywnie na roślinność omawianego obszaru. W wyniku realizacji niektórych zadań może dojść do prowadzenia prac, które w efekcie doprowadzą do przekształcenia siedlisk w wyniku czego utracą one cechy stanowiące o ich naturalności (np. upraszczanie struktury roślinności na brzegach rzek). Zadania związane z pracami budowlanymi będą wykazywać bezpośredni negatywny wpływ na skład gatunkowy roślin. Biorąc pod uwagę powyższe, niezbędne jest stosowanie odpowiednich działań minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko.

Jeśli założenia Programu w zakresie wzbogacania i racjonalnej eksploatacji zasobów leśnych oraz bioróżnorodności zostaną wypełnione sumiennie, aktualny stan siedlisk i warunki rozwoju roślin będą chronione, a niekiedy mogą się poprawić.

7.5 Wody

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zamieszczono wyniki klasyfikacji i oceny stanu wód powierzchniowych wykonanych 2014 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach dla 4 z 13 znajdujących się na terenie powiatu JCWP. Z badań wynika, że 3 JCWP przypisano zły stan wód. W omawianym programie zostały zaproponowane działania, których celem jest przede wszystkim stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód; budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych oraz odprowadzenia oczyszczonych ścieków, sieci kanalizacji sanitarnej, sieci kanalizacji deszczowej wraz z budową podczyszczalni ścieków; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie; prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Uwzględniono także ochronę cennych zasobów wód podziemnych, które są jednym z największych bogactw naturalnych regionu. W tym celu w programie zaproponowano kierunki działania, które zmierzają do osiągnięcia dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, gdzie w zakresie zasobów wód podziemnych zaproponowane działania skupiają się na uwzględnianiu w udzielanych pozwoleniach wodnoprawnych zapisów warunków korzystania z wód regionu wodnego i aktualnego stanu jednolitej części wód. Reasumując, działania wskazane w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego będą miały dodatni wpływ na wody zarówno powierzchniowe jak i podziemne na tym terenie.

7.6 Powietrze

Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zakłada działania, których celem jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w głównej mierze poprzez likwidację/wymianę niskosprawnych źródeł spalania paliw na niskoemisyjne; dbałość o utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń; czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu podłoża;; produkcję energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze

publicznym i mieszkaniowym; działania przewidziane w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przemysłowych, ukierunkowane m.in. na budowę instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej jak również modernizację systemów przechwytywania zanieczyszczeń; ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych. Jeśli wskazania programu zostaną wypełnione, będą miały pozytywne i długoterminowe skutki na jakość powietrza w powiecie włoszczowskim.

7.7 Powierzchnia ziemi

Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego przewiduje wykonywanie działań, które mają prowadzić do zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb.. W tym zakresie planowane jest zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych. Inne działania dotyczą rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych. Działania zalecane w tym zakresie obejmują prace rekultywacyjne gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub rekreacyjnym, rekultywację gruntów po zakończeniu działalności wydobywczej przez zakłady górnicze a ponadto zalecane jest stosowanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych. Wymienione wyżej działania, przy założeniu, że zostaną wypełnione zgodnie z zaleceniami będą mieć długofalowy i dodatni wpływ na stan gleb w powiecie włoszczowskim.

7.8 Krajobraz

W krajobrazie powiatu włoszczowskiego dominują lasy. W omawianym programie proponowane są działania mające na celu uwzględnianie w planach urządzenia lasu działań związanych z przebudową drzewostanów monokulturowych lub niezgodnych z siedliskiem, a także mających na celu zwiększanie różnorodności biologicznej w lasach; zmianę klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną; promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo; usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia ;zalesianie nieużytków. Realizacja powyższych działań spowoduje zmiany w krajobrazie ale będą one pozytywne, szczególnie w dłuższej perspektywie.

W programie są też zawarte działania prowadzące do realizacji inwestycji zmniejszających uciążliwość hałasu komunikacyjnego, jak np. budowa zabezpieczeń przeciwhałasowych czy działania polegające na oznakowaniu granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych. Działania te mogą spowodować zmiany w krajobrazie poprzez wprowadzenie elementów obcych, kontrastujących z naturalną przestrzenią. Realizacja tych działań może powodować zaburzenie panującej estetyki krajobrazu. Jednak będzie to uzależnione w dużej mierze od ilości, formy oraz rodzaju wprowadzanych elementów jak również ich umiejscowienia.

Podsumowując, działania proponowane w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego, w ogólnym rozrachunku, będą miały neutralny wpływ na krajobraz tego obszaru.

7.9 Klimat

Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego i proponowane w nim działania nie wpłyną znacząco na klimat powiatu włoszczowskiego.

7.10 Zasoby naturalne

W omawianym programie zaplanowano zalesianie nieużytków w celu wzbogacenia zasobów leśnych, w dłuższej perspektywie wpłynie to pozytywnie na ilość zasobów drzewnych w powiecie. Planowane są także działania zmierzające do poprawy jakości wód powierzchniowych, które również należą do odnawialnych zasobów naturalnych.

Zgodnie z powyższymi przykładami wpływ zaprojektowanych w programie działań na zasoby naturalne będzie dodatni.

7.11 Zabytki

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego przewidziano do realizacji działania ujęte w ramach Programu pt. „Projekt ochrony przeciwpowodziowej Odra-Wisła” a także działania polegające na przeciwdziałaniu skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury.

Działania te mogą w sposób pośredni wpłynąć pozytywnie na zabytki na tym terenie, poprzez zwiększenie ich bezpieczeństwa i ochronę przed żywiołami. Jednak bezpośrednio Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego ma neutralny wpływ na zabytki.

7.12 Dobra materialne

Realizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zapewni pracę, a co za tym idzie dochody wielu grupom zawodowym. Przykładem inwestycji które będą wymagały zatrudnienia mogą być: przebudowa dróg, powiatowych, utwardzenie dróg i poboczy; budowa tras rowerowych; termomodernizację obiektów budowlanych; budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej; rozwój sieci ciepłowniczej i podłączenia nowych odbiorców itp. W związku z powyższym wpływ działań zawartych w omawianym programie będzie pozytywny.

7.13 Podsumowanie

Tabela 11 Macierz przewidywanego oddziaływania ustaleń Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na poszczególne elementy środowiska

Zadanie ⁵ Numer zadania	Elementy środowiska												Łączna ocena oddziaływania
	Bioróżnorodność	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
1.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0	+
2.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+3	+3	+
3.	-1	0	-1	0	0	0	0	+3	0	0	+3	+3	-1/+3
4.	+	+	+	0	0	0	0	0	+	+	0	0	+
5.	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+	+
6.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	+	+	0	0	+3	-1/+3
7.	0	0	0	0	0	+	0	0	+	0	0	0	+
8.	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+	+
9.	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+	+
10.	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+	+
11.	+	+	+	0	0	0	0	0	+	+	0	0	+
12.	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+	+
13.	-1	+3	-1	0	0	+	-1	+	+	0	0	+3	-1/+3
14.	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	+
15.	3+	0	+	+3	0	+	0	+	+	+	0	0	+
16.	3+	0	+	+3	0	+	0	+3	+	+3	0	0	+
17.	+	0	0	+	0	0	0	+3	0	+	0	0	+
18.	3+	0	+	+3	0	+	0	+3	+	+	0	0	+
19.	+3	+3	+3	+3	+3	+3	+3	+3	+3	+	0	0	+
20.	+3	+3	+3	+	+	+3	0	+	+3	0	+	+	+
21.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0	+
22.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0	+
23.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	+	+
24.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	+	+
25.	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	0	+	+
26.	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+
27.	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+	+
28.	-1	0	-1	-1	+3	-1	0	+	0	+	+	+	-1/+
29.	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	+

⁵ Planowane czynności zawarte w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego w ramach Ustaleń Programu – plan działań na lata 2016 – 2019, które mają prowadzić do osiągnięcia założonych celów przyjętych w obszarach realizacji.

Zadanie ⁵	Elementy środowiska												Łączna ocena oddziaływania
	Numer zadania	Bioróżnorodność	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	
30.	-1	0	-1	-1	+3	-1	-1	0	0	+	+	+	-1/+
31.	-1	0	-1	-1	+3	-1	-1	0	0	+	0	0	-1
32.	-1	0	-1	-1	+3	-1	-1	0	0	+	0	0	-1
33.	+	+	+	+	+3	0	0	+	0	0	0	+	+
34.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	0	0	0	0	+3	-1/+3
35.	-1	+3	-1	-1	+3	-1	-1	0	0	3+	+	+	-1/+3
36.	-1	+3	-1	-1	+3	-1	-1	0	+	0	0	+3	-1/+3
37.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	0	+	0	0	+3	-1/+3
38.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	0	+	0	0	+3	-1/+3
39.	0	+3	0	0	+3	0	-1	0	0	0	0	+3	-1/+3
40.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	0	+	0	0	+3	-1/+3
41.	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+	0	0	+
42.	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	0	0	+
43.	-1	+3	-1	-1	0	-1	-1	+	+	0	0	+3	-1/+3
44.	+	+	+	+	+	+	0	0	+	0	0	0	+
45.	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	0	0	+
46.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0	0	0	+
47.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0	0	0	+
48.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0	0	0	+
49.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0	0	0	+
50.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	+	0	0	+
51.	+3	+	+	+	0	+	0	+3	+	+	0	0	+
52.	+	+	+	+	0	+	0	0	+	0	0	0	+
53.	+	+	+	+	0	+	+	+	+	0	0	0	+
54.	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
55.	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
56.	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+
57.	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
58.	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
59.	+3	0	+	+	+3	0	0	+	0	+	0	0	+
60.	+	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
61.	+	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
62.	+	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
63.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
64.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
65.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+

Zadanie ⁵	Elementy środowiska												Łączna ocena oddziaływania
	Bioróżnorodność	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
66.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
67.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
68.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
69.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
70.	+	0	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
71.	-1	+3	-1	-1	0	0	-1	-1	0	+3	0	+3	-1/+3
72.	+	+	0	+	0	0	+	+	0	+	0	+	+
73.	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	+
74.	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+	+
75.	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+	+
76.	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	+
77.	0	+	0	0	0	+	+	+	0	0	0	+	+
78.	-1	+	-1	-1	0	0	-	-	0	0	0	+	-1/0
79.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	0	+	+
80.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
81.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
82.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
83.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	0	+	+
84.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	+	0	+	+
85.	-1	+3	-1	-1	0	+3	-1	-1	+3	+3	0	+	-1/+3
86.	-1	+3	-1	-1	0	+3	-1	-1	+3	+3	0	+	-1/+3
87.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+
88.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+
89.	+	0	+	+	0	0	+	+	0	0	0	0	+
90.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
91.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
92.	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	0	+
93.	0	+	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	+
94.	0	+	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	+
95.	+	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	+
96.	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
97.	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Tabela 12 Planowane czynności w ramach ustaleń Programu – zadania własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie
A	B	C
1.	Gospodarowanie wodami	Uwzględnianie w udzielanych pozwoleniach wodnoprawnych zapisów warunków korzystania z wód regionu wodnego i aktualnego stanu jednolitej części wód.
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Likwidacja lub wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw na niskoemisyjne (m.in. o wysokich normach emisyjnych, paleniska bez rusztu).
3.		Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów budowlanych.
4.		Produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym.
5.		Prowadzenie kampanii promujących budownictwo energooszczędne i inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.
6.		Przebudowa dróg, powiatowych, utwardzenie dróg i poboczy w celu m. in. poprawy płynności ruchu, a tym samym ograniczenie emisji prekursorów ozonu.
7.		Utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń (np. regularne czyszczenie ulic na mokro).
8.		Opracowanie i prowadzenie akcji promocyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza w tym gospodarki niskoemisyjnej.
9.		Informowanie społeczeństwa o jakości powietrza.
10.		Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie szkodliwości ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery.
11.		Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem OZE.
12.		Promowanie odnawialnych źródeł energii.
13.		Zagrożenia hałasem
14.	Zasoby geologiczne	Ochrona udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli.
15.	Zasoby przyrodnicze	Uwzględnianie w planach urządzenia lasu działań związanych z przebudową drzewostanów monokulturowych lub niezgodnych z siedliskiem, a także mających na celu zwiększanie różnorodności biologicznej w lasach.
16.		Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów prywatnych.
17.		Zmiana klasyfikacji gruntów nieruchomości, objętych naturalną sukcesją leśną.
18.		Promowanie zalesień jako alternatywnego sposobu zagospodarowania nieużytków i gruntów nieprzydatnych rolniczo.
19.		Wsparcie zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej.
20.	Gospodarka odpadami	Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

Tabela 13 Planowane czynności w ramach ustaleń Programu - zadania monitorowane

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie
A	B	C
21.	Gospodarowanie wodami	Ustanowienie stref ochrony pośredniej dla ujęć wód oraz weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	
A	B	C	
22.		Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie.	
23.		Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego.	
24.		Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.	
25.		Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód.	
26.		Poszukiwanie i dokumentowanie alternatywnych źródeł wody do spożycia.	
27.		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych na poziomie gminnym map ryzyka powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami.	
28.		Budowa, przebudowa, remont, modernizacja budowli przeciwpowodziowych oraz budowli wodnych służących innym celom.	
29.		Realizacja działań przewidzianych w Programie pt. „Projekt ochrony przeciwpowodziowej Odra-Wisła”.	
30.		Realizacja urządzeń zwiększających retencję wodną.	
31.		Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi.	
32.		Zwiększenie możliwości retencyjnych i renaturyzacja cieków wodnych.	
33.		Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury.	
34.		Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa, przebudowa, remont lub modernizacja sieci wodociągowej.
35.			Remont, modernizacja, przebudowa, rozbudowa ujęć wody i stacji uzdatniania wody.
36.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych oraz odprowadzenia oczyszczonych ścieków.		
37.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej.		
38.	Budowa, rozbudowa, modernizacja i utrzymanie sieci kanalizacji deszczowej wraz z budową podczyszczalni ścieków.		
39.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie.		
40.	Uzupełnienie i modernizacja sieci kanalizacyjnej w obrębie zakładów przemysłowych.		
41.	Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych.		
42.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wykorzystywanie innowacyjnych technik w celu odzysku energii cieplnej lub elektrycznej.	
43.		Rozwój sieci ciepłowniczej i podłączenia nowych odbiorców.	
44.		Ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrów miast.	
45.		Wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne.	
46.		Czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu podłoża.	
47.		Ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich.	
48.		Modernizacje instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych.	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie
A	B	C
49.		Budowa instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej.
50.		Modernizacja systemów przechwytywania zanieczyszczeń.
51.		Nasadzenia zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przerobczych i składów magazynowych kruszyw i otwartych składów magazynowania materiałów sypkich.
52.		Ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych.
53.		Wprowadzenie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących ograniczeń budowy obiektów mogących powodować wzmożone natężenie ruchu.
54.	Zagrożenia hałasem	Redukcja hałasu przemysłowego poprzez stosowanie rozwiązań technicznych: obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne i inne.
55.		Edukacja w zakresie szkodliwości hałasu i promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji hałasu (np. promowanie ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego).
56.	Zasoby geologiczne	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik.
57.		Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów.
58.		Edukacja w zakresie zrównoważonego wykorzystania i eksploatacji surowców naturalnych.
59.	Zasoby przyrodnicze	Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych.
60.		Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia.
61.		Prowadzenie działań edukacyjnych na temat znaczenia i roli lasów.
62.		Zalesianie nieużytków zgodnie z warunkami siedliskowymi.
63.		Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gmin z terenu powiatu.
64.		Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych.
65.		Eliminacja gatunków inwazyjnych.
66.		Zachowanie różnorodności biologicznej na terenach wiejskich z wykorzystaniem pakietów w ramach działania rolno – środowiskowo –klimatycznego.
67.		Zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
68.		Zintensyfikowanie pozyskania środków finansowych na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.
69.		Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy.
70.		Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych.
71.		Gospodarka odpadami
72.	Osiągnięcie 30% wagowo poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło w 2018 roku, a do roku 2020 – 50% wagowo.	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie
A	B	C
73.		Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
74.		Kontynuacja zadań związanych z zapobieganiem powstawaniu dzikich wysypisk i likwidacją istniejących.
75.		Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, według harmonogramu zawartego w aktualnym planie gospodarki odpadami województwa świętokrzyskiego.
76.		Utworzenie i rozbudowa istniejących gminnych lub ponadgminnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
77.		Kontynuacja edukacji w zakresie selektywnego zbierania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.
78.		Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych w tym medycznych i weterynaryjnych.
79.		Kontynuacja usuwania odpadów zawierających PCB, które nie zostały dotychczas zinwentaryzowane.
80.		Kontynuacja selektywnego zbierania i odbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach.
81.		Kontynuacja ograniczania składowania komunalnych osadów ściekowych oraz kontynuacja zwiększania udziału procesów termicznego przekształcania.
82.		Kontynuacja sukcesywnego unieszkodliwiania odpadów w postaci materiałów wybuchowych.
83.		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
84.		Ochrona przed skutkami klimatu poprzez uwzględnienie w ramach procedur szybkiego reagowania na klęski żywiołowe ochrony instalacji do zagospodarowania odpadów oraz działań dotyczących inwentaryzacji i zagospodarowania odpadów powstających na skutek klęsk żywiołowych.
85.		Budowa i rozbudowa instalacji do wytwarzania paliw alternatywnych z odpadów.
86.		Budowa i rozbudowa instalacji spalania paliw alternatywnych do celów energetycznych i przemysłowych.
87.	Zagrożenia poważnymi awariami	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku.
88.		Prowadzenie szkoleń i instruktażu z zakresu sposobu zachowania się w przypadku wystąpienia poważnej awarii.
89.		Zabezpieczenie gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.
90.		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub rekreacyjnym.
91.	Gleby	Realizacja rekultywacji gruntów po zakończeniu działalności wydobywczej przez zakłady górnicze.
92.		Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych.
93.		Ochrona przed osuwiskami poprzez bieżące aktualizacje dokumentów planistycznych w gminach w których występują

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie
A	B	C
		osuwiska - burmistrz, wójtowie, starosta oraz wydawanie pozwoleń budowlanych w oparciu o ochronę przed osuwiskami.
94.		Stabilizacja i zabezpieczenie terenów osuwiskowych: regulacja stosunków wodnych na terenie osuwiskowym, rozwiązania techniczne.
95.		Ochrona upraw przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi.
96.	Pola elektromagnetyczne	Wprowadzenie do planów zagospodarowanie przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi.
97.		Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM.

Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych działań wg ustaleń zapisanych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na elementy środowiska oraz dotyczące okresu tego oddziaływania:

Tabela 14 Symbole i przypisane im oddziaływania zastosowane podczas oceny oddziaływania

Lp.	Symbol	Oddziaływanie
1.	+ (plus)	Wpływ dodatni
2.	0 (zero)	Brak znaczącego wpływu
3.	- (minus)	Wpływ ujemny, negatywny
4.	1	Oddziaływanie krótkotrwałe
5.	2	Oddziaływanie średnioterminowe
6.	3	Oddziaływanie długoterminowe

Łączna ocena nie wynika ze średniej arytmetycznej poszczególnych ocen, lecz stanowi indywidualne podsumowanie zagadnienia przez eksperta.

7.14 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony przyrody

Jednym z celów wykonywanej Prognozy jest określenie rodzaju i skali oddziaływań mogących negatywnie wpływać na formy ochrony przyrody w granicach powiatu włoszczowskiego, tj.:

- Obszary Natura 2000,
- Pomniki przyrody,
- Obszary Chronionego Krajobrazu,
- Rezerваты przyrody,
- Użytki ekologiczne,
- Gatunki chronione.

Zatem stwierdzono, iż realizacja przedsięwzięć ujętych w w/w Programie może wpływać ujemnie na formy ochrony przyrody, ale tylko i wyłącznie na etapie ich realizacji.

Należy również zaznaczyć, że jeśli takie oddziaływanie wystąpi, to będzie ono chwilowe, o bardzo niewielkim natężeniu, ponieważ planowane w Programie działania zlokalizowane są głównie w miejscach przekształconych antropogenicznie, w większości oddalonych od omawianych obszarów.

Ważne jest również, że wszystkie planowane inwestycje będą prowadzone w zgodzie z stosownymi dokumentami, prawem i normami dotyczącymi ochrony środowiska, takimi jak:

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH 260004, Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie PLH 260041, Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 87/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego, Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 88/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Uchwała Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Konecko – Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Uchwale Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Włoszczowsko – Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Niewielkie prawdopodobieństwo negatywnego oddziaływania może pojawić się podczas termomodernizacji budynków (zagrożenie dla ptaków i nietoperzy tworzących gniazda) oraz podczas rozbudowy infrastruktury drogowej (zagrożenie związane głównie z wycinką drzew i niszczeniem roślinności, w których mogą być siedliska zwierząt, spowodowanej przejmowaniem terenów nieprzekształconych antropogenicznie na cele realizacji inwestycji), jak również w zakresie prac prowadzonych w korytach rzek

W Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego został poruszony również temat działań związanych z inwestycjami w zakresie odnawialnych źródeł energii. Przyjmując, że w ramach realizacji tego celu doszłoby do budowy elektrowni wiatrowej, mogłoby pojawić się negatywne oddziaływanie, w szczególności dla lokalnego ptactwa. Farmy wiatrowe mogą prowadzić do:

- zwiększoną śmiertelność ptactwa i nietoperzy wskutek zderzeń z turbiną,
- odstraszenie, a w konsekwencji utratę lęgówisk spowodowaną wypieraniem ptactwa,

efektu bariery, co skutkuje zmianą trasy przelotów i opuszczaniem siedlisk, gniazd. Wymienione, negatywne oddziaływania na formy ochrony przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego zostały przedstawione w Prognozie ze względu na kierowanie się zasadą przezorności. Bardziej prawdopodobne jednak jest, że zrealizowane w Programie działania nie powinny znacząco wpływać na tereny cenne przyrodniczo, siedliska ptaków i nietoperzy, a także poszczególne gatunki roślin, grzybów i zwierząt podlegających ochronie.

7.15 Oddziaływanie transgraniczne

Powiat Włoszczowski jest zlokalizowany w województwie świętokrzyskim, które leży w południowej części centralnej Polski. Powiat nie jest położony w obszarze przygranicznym, w związku z tym zaplanowane do realizacji działania w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego nie będą prowadzić do transgranicznych oddziaływań na środowisko. Z uwagi na skalę i rodzaj zaplanowanych rozwiązań będą one miały głównie lokalny zasięg.

8 Rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub kompensujące negatywny wpływ na środowiska, mogący być efektem realizacji Programu Ochrony Środowiska

Podczas realizacji działań rozwojowych należy dążyć do maksymalnego ograniczenia ich negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze (w tym przede wszystkim na obszary i gatunki chronione) oraz podjąć działania zapobiegające lub ograniczające ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze.

Na etapie, zarówno realizacji planowanych inwestycji, jak i podczas eksploatacji, w szczególności sposób należy skupić się na bezpieczeństwie ekologicznym form ochrony przyrody utworzonych w granicach powiatu.

W przypadku realizacji założeń dotyczących inwestowania w OZE (elektrownia wiatrowa lub farmy fotowoltaiczne), to wszystkie działania powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby nie wpływały niekorzystnie na otaczające środowisko. Szczególną rolę podczas planowania takich inwestycji, będzie pełnił projekt odpowiedniej lokalizacji, który uwzględni optymalną, niepowodującą ewentualnych ujemnych skutków, odległość od zamieszkałych terenów, linii energetycznych, a w szczególności od obiektów i gatunków objętych ochroną. Wybór właściwej lokalizacji farm wiatrowych uważany jest za najważniejszą metodę minimalizacji negatywnego wpływu wiatraków na ptaki i nietoperze. Należy również pamiętać o odpowiednim oznakowaniu wiatraków odbłaskowymi kolorami, które będą zlokalizowane na trasie przelotów ptaków. W przypadku małych elektrowni wodnych (MEW) istnieje ryzyko wzrostu śmiertelności ryb w skutek ich przedostania się do turbin wodnych. Ponadto obiekty takie powodują przerwanie ciągłości korytarzy migracyjnych. W celu minimalizacji tego wpływu należy w konstrukcji uwzględnić budowę przepławek oraz kanałów naprowadzających bądź obiegowych.

Podczas opracowywania rozwiązań zapobiegających negatywnemu oddziaływaniu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego, należy również pamiętać o ochronie zdrowia i życia społeczności lokalnej. Dużą rolę może tu odgrywać zasada prewencji i odpowiedni sposób informowania o podejmowanych inwestycjach, a następnie bieżące aktualizacje podawanych mieszkańcom informacji, co pomoże w szybkiej reakcji podczas jakiegokolwiek awarii lub niepożądanym sytuacjach.

Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zakłada wiele działań inwestycyjnych, jakimi są: budowa i modernizacja dróg, budowa, przebudowa, remont sieci wodociągowej, sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej, rozwój sieci ciepłowniczej, budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych oraz odprowadzenia oczyszczonych ścieków.

W trakcie realizacji inwestycji należy postępować zgodnie z nałożonymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach warunkami wykorzystania terenu w fazie realizacji

oraz eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, nakładającymi konieczność szczególnej ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich, które korespondują do konkretnego przedsięwzięcia.

Przykładowymi działaniami minimalizującymi negatywny wpływ na środowisko są działania uwzględniające następujące kwestie:

- Prowadzone prace powinny być ograniczone do terenów planowanych do przebudowy odcinków dróg.
- Nie powodować zmian stosunków wodno-gruntowych obszarów sąsiadujących z terenem budowy,
- Masy ziemne pochodzące z wykopów powinny być w miarę możliwości - ponownie wykorzystane (np. do urządzenia i zagospodarowania skarp, nasypów).
- Nie lokalizować miejsc składowania materiałów budowlanych oraz ograniczyć poruszanie się sprzętu budowlanego w bliskim sąsiedztwie drzew.
- Na etapie projektowym dróg należy odpowiednio uwzględnić kwestię zbierania oraz odprowadzania wód opadowych z terenu nawierzchni planowanych do przebudowy dróg. Ochrona wód może polegać na oczyszczaniu w urządzeniach do separacji substancji ropopochodnych oraz usuwaniu zawiesin wód opadowych i roztopowych przed zrzutem do zbiorników.
- Prace budowlane wykonywać tak aby nie dopuścić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych, podziemnych oraz zanieczyszczenia gleby.
- Zapewnienie dobrej organizacji robót, przestrzeganie zasad BHP na placu budowy w celu uniknięcia sytuacji wystąpienia awarii.

Drzewa (ale również trawniki, krzewy, gleba) zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie prowadzonych prac, które mogą zostać w wyniku ich prowadzenia uszkodzone, winny zostać odpowiednio zabezpieczone (np. osłony - odeskowanie). W przypadku, gdy w trakcie prowadzonych robót dojdzie do uszkodzenia, po zakończeniu prac natychmiast należy podjąć odpowiednie prace pielęgnacyjne (np. poprzez zabezpieczenie powierzchni ran drzew preparatem impregnacyjnym).

Niektóre działania w sposób bezpośredni będą oddziaływały na gleby, między innymi przez zmianę struktury gruntu oraz zmianę składu biologicznego i chemicznego. Z tego względu konieczne jest podjęcie działań mających na celu przywrócenie równowagi przyrodniczej oraz pierwotnego stanu gleb po zakończeniu prac budowlanych.

Wszelkie inwestycje związane z budową nowych obiektów (np. w przypadku zadania budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych w tym medycznych i weterynaryjnych) bądź nowych elementów (budowa infrastruktury liniowej) wymagają zabudowy powierzchni zielonej. Takie działania w celu ograniczenia oddziaływania na przyrodę

i krajobraz winny być poprzedzone inwentaryzacją przyrodniczą. Dla przykładu w momencie realizacji inwestycji drogowych, tam gdzie stwierdzone zostały szlaki migracji płazów oraz innych małych zwierząt należy wykonać system ogrodzeń zabezpieczających przed wtargnięciem osobników na plac budowy. W sytuacji, w której dojdzie do obserwacji trudności w migracji zwierząt należy podjąć działania korygujące oraz minimalizujące zjawisko barierowości, np. wyłapywanie oraz zapewnienie bezpiecznej lokalizacji zwierząt poza terenem budowy, co umożliwi kontynuację wędrówki.

Dodatkowo, w przypadku zadania polegającego na zapewnieniu sieci instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych aby ograniczyć do minimum negatywne oddziaływania związane z funkcjonowaniem instalacji zaleca się np. aby proces prowadzony był w zamkniętych halach i reaktorach.

Sposobem ograniczającym lub całkowicie zapobiegającym negatywnym oddziaływaniom na zwierzęta, spowodowanym budową dróg, a następnie ich eksploatacją, jest budowanie:

a) specjalnych przejść:

- nadziemnych (mosty krajobrazowe) – najczęściej dla dużych zwierząt,
- podziemnych (przejścia, tunele, przepusty) - dla małych zwierząt, gadów i płazów.

b) specjalnych grodzic:

- szczelnych ścianek w celu zapobiegania przed wpadnięciem płazów i małych zwierząt do wykopów.

W przypadku wylesień, działaniem kompensującym może być zalesianie innego obszaru, o takiej samej powierzchni, jak ta, na której podczas budowy wycięto drzewa.

Prace termomodernizacyjne powinny być prowadzone w zgodzie z obowiązującym prawem, w tym m.in. ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Wszelkie działania zmierzające do realizacji przedsięwzięcia powinny być prowadzone po uprzednio wykonanych ekspertyzach ornitologicznych oraz chiropterologicznych. Umożliwi to wykluczenie ryzyka zniszczenia siedlisk/odpowiedniego zaplanowania harmonogramu prac/dokonania kompensacji przyrodniczej. W przypadku stwierdzenia wystąpienia siedlisk – prace powinny być prowadzone pod nadzorem ornitologa i/lub chiropterologa. Postępowanie w zgodzie z tymi zaleceniami skierują działania poniżej poziomu istotności. W przypadku stwierdzenia, że w budynkach, przeznaczonych w Programie do termomodernizacji, znajdują się siedliska ptaków lub nietoperzy, działaniem kompensującym może być rozmieszczenie w okolicy skrzynek lęgowym, które spełnią funkcję zastępczych gniazd.

Sposobami ograniczającymi ewentualne występowanie negatywnego oddziaływania na ptactwo oraz nietoperze, podczas zaplanowanych przez powiat prac termomodernizacyjnych może być:

- sprawdzenie przed przystąpieniem do remontu czy w budynku nie gnieźdzą się ptaki lub nietoperze,
- przestrzeganie zasady zgodnej z art. 127 ustawy o ochronie przyrody, która mówi, że zabronione jest prowadzenie prac budowlanych, także tynkarskich, w otoczeniu

- zajętych przez ptaki w okresie lęgowym,
- zakaz zabezpieczania otworów i szczelin w sezonie lęgowym, które pełnią dla ptactwa i nietoperzy funkcję jedynej drogi do utworzonych w budynkach gniazd.

Niniejszy Program przewiduje realizację działań dotyczących: budowy, przebudowy, remontu, modernizacji budowli przeciwpowodziowych oraz budowli wodnych realizowanych w innych celach; realizację urządzeń zwiększających retencję wodną; prace prowadzące do zwiększenia możliwości retencyjnych i renaturyzacja cieków wodnych.

Zgodnie z „Opisem przykładowych środków umożliwiających wariantowanie i minimalizację negatywnego oddziaływanie przykładowych przedsięwzięć na dobry stan wód powierzchniowych i ekosystemów od wód zależnych w rozumieniu RDW” będącego załącznikiem nr 3: do „Zasad weryfikacji przesłanek z art. 4 ust. 7 RDW w odniesieniu do przedsięwzięć przeciwpowodziowych realizowanych w stanie prawnym obowiązującym przed i po 18 marca 2011 r.” opracowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wraz z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego – „w przypadku, gdy analiza wariantów realizacji nadrzędnego celu społecznego doprowadzi do przekonywująco uzasadnionego wyboru przedsięwzięcia o negatywnym wpływie na stan wód, konieczne jest zastosowanie wszystkich możliwych środków ograniczających negatywne oddziaływanie tego przedsięwzięcia”.

Załącznik zawiera spis przykładowych działań dotyczących ogółu aspektów składających się na proces zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na brak skonkretyzowanych zadań ujętych w Programie, przy określeniu działań minimalizujących, ograniczających oraz kompensujących negatywny wpływ danego przedsięwzięcia, zalecenia w tym kierunku opierano na ww. wykazie. Poniżej przedstawiono wybrane działania (informacje pochodzą ze wspomnianego wcześniej załącznika):

- Gospodarka leśna zwiększająca zdolności lasów do retencjonowania wód opadowych i roztopowych, w tym działania polegające na zwiększeniu powierzchni zalesionych; przebudowa drzewostanów w kierunku większego udziału drzewostanów liściastych; zwiększenie udziału martwego drewna w drzewostanach gospodarczych; wyłączenie z użytkowania lasów na siedliskach bagiennych (olsy, bory i lasy bagienne); niestosowanie rębni zupełnej w lasach na siedliskach bagiennych (w tym w olsach) – zalesianie może być prowadzone tylko po udowodnieniu braku negatywnych oddziaływań przyrodniczych; do pozostałych działań środki minimalizujące negatywne oddziaływanie zwykle nie są wymagane.
- Budowa polderów przeciwpowodziowych – należy tak zaprojektować konstrukcję urządzeń, oraz uwzględnić czynniki takie jak wysokość zalewów polderu czy ich regulacja czasowa, aby dynamika poziomu wody na wydzielonym obszarze nie odbiegała znacząco od naturalnej dynamiki zalewów w dolinie danej rzeki (odtworzenie roślinności naturalnej dla dolin rzecznych).
- W przypadku budowy kanałów ulgi chroniących cenną infrastrukturę - zaleca się wykorzystywanie istniejących obniżzeń terenu lub dopływów rzeki.
- Budowa suchych zbiorników przeciwpowodziowych - zaleca się lokalizowane inwestycji na terenach o relatywnie niskich walorach przyrodniczych. Czasza suchego zbiornika powinna zachowywać naturalną morfologię doliny rzeki; powinny być stworzone warunki dla roślinności typowej dla terenów zalewowych (dostosowanej

do okresowego retencjonowania wody w zbiorniku). Konieczna jest ocena oddziaływania na środowisko, w tym na przyrodę i stan wód w rozumieniu RDW.

- Renaturyzacja uregulowanych w przeszłości koryt rzek i potoków, w tym odtwarzanie zlikwidowanych meandrów, bocznych koryt, starorzeczy; poszerzenie oraz różnicowanie kształtu koryta połączone z odtwarzaniem naturalnych procesów korytowych; zwiększanie szorstkości koryt poprzez naturalne lub sztuczne wprowadzenie grubego rumoszu drzewnego - środki minimalizujące negatywne oddziaływanie nie wymagane.
- Budowa małych zbiorników retencyjnych – zaleca się lokalizację na terenach o relatywnie niskich walorach przyrodniczych. Proponowane działania mitygujące polegają na: uwzględnianiu urządzeń umożliwiających drożność zapory do wędrówki ryb oraz pozostałych organizmów wodnych; uwzględnieniu potrzeby rozwoju roślinności naturalnej dla dolin rzecznych poprzez odpowiednie zarządzanie gromadzonymi wodami (poprzez okresowe wiosenne zalewy doliny poniżej zbiornika); zachowaniu odpowiedniego reżimu hydrologicznego w rzece, co jest konieczne dla rozrodu ryb i innych organizmów wodnych; stworzeniu efektywnego systemu przenoszenia rumowiska zatrzymywanego przez zaporę do koryta rzeki poniżej zapory; zapewnieniu ciągłości rzeczno-korytarza ekologicznego dla zwierząt lądowych (zalesienie przynajmniej jednego brzegu zbiornika); wydzieleniu strefy cofki zbiornika (wyłączenia z rozwijającą się roślinnością szuwarową) jako obszaru specjalnej ochrony.

W przypadku przewidzianego do realizacji zadania dotyczącego działań inwestycyjnych i utrzymaniowych związanych z melioracjami wodnymi, działania minimalizujące mogą polegać na prowadzeniu prac w takich terminach, aby nie stanowić zagrożenia dla organizmów bytujących w kanałach, korytach. Ponadto prace winny być przeprowadzone po wcześniejszej inwentaryzacji cieków. Minimalizacja może również polegać np. na stosowaniu naturalnych materiałów (np. faszyny, kamienia). W zakresie ochrony powietrza działania wymagające prowadzenia robót budowlanych często związane są z wykorzystaniem pojazdów. Efektem będzie emisja zanieczyszczeń do atmosfery. W funkcji czasu roboty budowlane są jednak czynnikiem krótkotrwałym, obecnym jedynie na etapie realizacji inwestycji. Zalecanymi działaniami minimalizującymi są, w przypadku wystąpienia okoliczności:

- uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody,
- systematyczne sprzątanie placu budowy,
- ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn oraz samochodów na biegu jałowym.

W zakresie cząstek pyłowych - należy ograniczyć składowanie materiałów sypkich do minimum.

Podczas realizacji działań przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego można również ograniczyć ewentualne negatywne oddziaływanie przestrzegając określonych zakazów w stosunku do zwierząt (umyślnie zabijanie, okaleczenie

i chwytanie, niszczenie siedlisk lub gniazd, przenoszenie z miejsc regularnego przebywania do innych) i roślin (umyślnie niszczenie siedlisk, zrywanie, uszkodzanie).

W sytuacji, w której niemożliwe jest ograniczenie lub zlikwidowanie negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze, w szczególności obszary i gatunki chronione, istnieje możliwość wnioskowania do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów w stosunku do gatunków zwierząt, roślin i grzybów.

Postępowanie w zgodzie omówionymi zaleceniami skierują działanie poniżej poziomu istotności.

9 Rozwiązania alternatywne

Proponowane przedsięwzięcia do realizacji w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023 nie charakteryzują się znacznym negatywnym i długotrwałym oddziaływaniem, dlatego też nie przewiduje się wprowadzania rozwiązań alternatywnych dla działań wymienionych w Programie.

Ponadto formułowanie rozwiązań alternatywnych dla Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego wiązałoby się z koniecznością zmiany planów i zburzeniem koncepcji zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego oraz Programu Ochrony Środowiska województwa świętokrzyskiego. Dlatego też w Prognozie oddziaływania na środowisko nie zaproponowano rozwiązań alternatywnych dla tych, które zostały zaproponowane w projektowanym dokumencie.

10 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzaniu niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego zastosowano metodę ekspercką. Potencjalne oddziaływanie, jego skala, wpływ pozytywny lub negatywny, czy też okres trwania wpływu, eksperci ocenili z wykorzystaniem ich specjalistycznej wiedzy zdobytej na uczelniach wyższych oraz na podstawie doświadczenia zdobytego podczas pracy zawodowej. Wykorzystano również literaturę specjalistyczną i informacje zawarte na stronach internetowych.

Podczas wykonywania prognozy zastosowano jedną z technik metody eksperckiej, mianowicie technikę grupy imiennej, która polega na tym, że eksperci pracują razem i w pierwszej kolejności każdy z nich przeprowadza cichą ocenę, po czym następuje prezentacja indywidualnych ocen. Kolejnym krokiem po prezentacji ocen ekspertów jest dyskusja o każdej z nich i określenie oceny zagregowanej. Jest to metoda prosta i szczególnie przydatna dla identyfikacji oddziaływań.

11 Metody analizy skutków realizacji Programu Ochrony Środowiska

Analiza skutków realizacji Programu Ochrony Środowiska w dużej mierze opierać się będzie

na opracowanym w Programie sposobie monitoringu oraz wyznaczonych wskaźnikach, przedstawiających:

- stan środowiska: powierzchnia obszarów chronionych, powierzchnia użytków rolnych objętych działaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi, powierzchnia zrehabilitowanych terenów po wydobyciu surowców mineralnych, powierzchnia terenów zdegradowanych wymagających rekultywacji, powierzchnia zalesiona, jakość wód, jakość powietrza oraz klimat akustyczny,
- czynniki mające wpływ na stan środowiska, czyli długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, ilość zbiorników retencyjnych, udział nieoczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych, wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, procent energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych, ilość opracowanych zewnętrznych planów operacyjno-ratunkowych, liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej, ilość uczestników akcji, kampanii, szkoleń i działań z zakresu edukacji ekologicznej.

Analiza skutków realizacji założeń Programu będzie polegała na porównywaniu stanu wymienionych wskaźników, zapisanego, jako istniejący podczas sporządzania Programu, ze stanem, jaki będzie panował po zakończeniu, określonego w Programie, horyzontu czasowego.

Precyzując, skutki te będą analizowane również poprzez określenie stopnia wykonania określonych zadań, określenie stopnia wykonania przyjętych celów, ocenę, w jakim stopniu nastąpiła rozbieżność między celami i zadaniami oraz poprzez weryfikację przyczyn powstałych różnic.

12 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsza prognoza, dotycząca zapisów Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023, została wykonana zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie sporządzono według opinii sanitarnej Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach.

Program Ochrony Środowiska, będący przedmiotem tej prognozy, opracowano na szczeblu powiatowym. Został on stworzony by przedstawić i ocenić istniejący stan środowiska na terenie powiatu włoszczowskiego oraz założenia mające na celu poprawę stwierdzonego stanu środowiska, a także działania ograniczające negatywne oddziaływania na komponenty środowiska, spowodowane realizacją wymienionych założeń.

Pierwszy rzeczowy rozdział prognozy przedstawia charakterystykę Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego, w którym opisano:

- zawartość dokumentu,

- główne cele, czyli działania w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (racjonalizacja użytkowania wody, zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji, zmniejszenie energochłonności i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, ochronę gleb, wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych, ochrona zasobów kopalin) oraz działania w zakresie jakości środowiska (gospodarowanie odpadami, poprawa stosunków wodnych i jakości wód, poprawa jakości powietrza, ochrona przed hałasem i promieniowaniem, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i ochrona różnorodności biologicznej),
- powiązania dokumentu z innymi dokumentami.

W kolejnym rozdziale prognozy opisano, przeanalizowano i oceniono istniejący stan środowiska w powiecie włoszczowskim, pod kątem położenia powiatu, klimatu, budowy geologicznej, rzeźby terenu i gleby, jakości powietrza, jakości wód oraz występujących form ochrony przyrody. Następnie przedstawiono potencjalne zmiany wskazanego stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń Programu oraz scharakteryzowano problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia opracowanego POŚ.

Niniejsza prognoza zawiera również rozdział poświęcony celom ochrony środowiska ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnym z punktu widzenia POŚ Powiatu Włoszczowskiego.

Kolejny rozdział prognozy przedstawia w jaki sposób podjęte w Programie działania mogą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska naturalnego, takie jak.: różnorodność biologiczną, mieszkańców, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra naturalne oraz występujące na terenie powiatu formy ochrony przyrody, w szczególności Obszary Natura 2000. Na końcu rozdziału zamieszczono informacje na temat oddziaływania transgenicznego.

Choć w prognozie stwierdzono, iż realizacja programowych założeń nie spowoduje znaczących, długotrwałych, ujemnych oddziaływań, to na wypadek sytuacji incydentalnych zaproponowano wiele działań zapobiegających, ograniczających oraz kompensujących ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym zwłaszcza obszary i gatunki chronione.

W prognozie oceniono, że rozwiązania alternatywne do działań zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego są niepotrzebne, ze względu na spójność założeń Programu z pozostałymi dokumentami, dotyczącymi ochrony środowiska, na obszarze powiatu włoszczowskiego i województwa świętokrzyskiego.

Na końcu prognozy scharakteryzowano metody zastosowane przy sporządzaniu niniejszej prognozy oraz zaproponowano sposoby, dzięki którym będzie można dokonać analizy skutków realizacji działań przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego.

13 Spis tabel

Tabela 1 Rezerwy przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego.....	9
Tabela 2 Parki krajobrazowe na terenie powiatu włoszczowskiego.	10
Tabela 3 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu włoszczowskiego.....	10
Tabela 4 Pomniki przyrody w powiecie włoszczowskim.	11
Tabela 5 Obszary Natura 2000 na terenie powiatu włoszczowskiego.	17
Tabela 6 Użytki ekologiczna w granicach powiatu włoszczowskiego.....	23
Tabela 7 Ilość odpadów przyjętych ogółem na RIPOK Włoszczowa w roku 2014..	26
Tabela 8 Masa odzyskanych surowców wtórnych, przekazanych do recyklingu,	27
Tabela 9 Skutki braku realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego.....	28
Tabela 10 Problemy ochrony środowiska na terenie powiatu włoszczowskiego.....	28
Tabela 11 Macierz przewidywanego oddziaływania ustaleń Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na poszczególne elementy środowiska	36
Tabela 12 Planowane czynności w ramach ustaleń Programu – zadania własne	39
Tabela 13 Planowane czynności w ramach ustaleń Programu - zadania monitorowane	39
Tabela 14 Symbole i przypisane im oddziaływania zastosowane podczas oceny oddziaływania	43

14 Spis rysunków

Rysunek 1 Rozmieszczenie drzew stanowiących pomniki przyrody w granicach powiatu włoszczowskiego.	17
Rysunek 2 Zasięg Obszarów Natura 2000 w granicach powiatu włoszczowskiego.	22